

SLOVENSKI vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 26-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XIV.

Celovec, petek, 23. januar 1959

Štev. 4 (871)

Trebá je prenehati z zastrupljanjem medsebojnih odnosov

Deželni glavar Wedenig je v svojem telefonskem intervjuju, ki ga je dal dunajskemu dnevniku »Die Presse«, zelo obširno govoril o prihodnjih deželnozborskih volitvah. Dejal je, da je načelno sicer proti združitvi državnozborskih in deželnozborskih volitev, pač pa bi bil za zložitve obeh volitev v primeru, če bodo prihodnje državnozborske volitve letos jeseni. Kot glavne argumente za tokratno združitve volitev je navedel, vzroke štednje ter dejstvo, da ne bi kazalo celotno obdobje od poletja 1959 do pomladi 1960 izpolniti z volilno borbo, ker bi to slabo vplivalo zlasti v deželi tujskega prometa, kot je to Koroška. Če pa bi bile državnozborske volitve že letos spomladi, je izjavil deželni glavar, potem bi delovna doba koroškega deželnega zbora redno potekala do pomladi 1960 in bi bile torej prihodnje deželnozborske volitve šele eno leto po državnozborskih volitvah.

V svoji izjavi se je deželni glavar dotaknil tudi koroškega šolskega vprašanja ter v tej zvezi dejal, »da se je položaj pomiril«. To njegovo izjavo je na redni tiskovni konferenci v Beogradu na tozadnje vprašanje komentiral tudi predstavnik državnega sekretariata za zunanje zadeve FLRJ Drago Kunc, ki je dejal: »Glede omenjene Wedenigove izjave lahko rečem, da je znano, da stanje šolstva na Koroškem ni urejeno in da je ravno njegov razpis z dne 22. septembra ustvaril še nadalje z največjo pozornostjo spremljan razvoj dogodkov na Koroškem in želel bi, da bi avstrijske oblasti podvzele ukrepe, s katerimi bi popravili škodo, nastalo s tem razpisom.«

Avstrijski in posebno koroški tisk je tudi to izjavo predstavnika jugoslovanskega zunanjega ministrstva izrazil za protijugoslovanski napad, čemur se po starih izkušnjah niti ne čudimo. Toliko bolj pa se čudimo, da koroško socialistično glasilo baje nič ni vedelo o tozadnji izjavi deželnega glavarja, čeprav je »Die Presse« o tem pisala. Del tiska je to vprašanje hkrati povezal tudi s pisanjem jugoslovanskega tiska o prihodu ministrske komisije na Koroško in se pri tem posluževal neobičajnih in nečastnih metod, ko je jugoslovanskim listom za namenom, da bi jih potem lahko napadel, podtikoval izjave, ki so v resnici bile objavljene v obeh slovenskih listih na Koroškem. Ker pa so bile te izjave objavljene v nemškem jeziku, se je o njih lahko prepričala tudi nemška javnost, zato ta primer ponovno razgalja početje tistih ljudi, ki ob vsaki priložnosti in za vsako ceno — torej tudi za ceno neresnice in napačnega podti-

kovanja — zastrupljajo vzdušje v deželi in skušajo škoditi odnosom med obeh deželnih narodoma, pa tudi odnosom do sosednje Jugoslavije. V tej zvezi je značilna tudi »pritožba« FPO-jevskega deželnega svetnika Radenja, ki je baje šele iz jugoslovanskega tiska zvedel za prihod ministrske komisije na Koroško, čeprav je bilo o tem že več tednov prej govora tudi v parlamentu in koroškem deželnem zboru.

Mnenja smo, da je tako zadržanje pogovov, ki se drugače zelo radi sklicujejo na svoja »domovini zvesta« čustva, skrajno slaba usluga koroški in avstrijski do-

movini, kajti mirno sožitje obeh narodov je za deželo nujno potrebno in prijateljski odnosi s sosednjo državo v enaki meri koristijo tudi Avstriji. Zato bi bilo treba končno enkrat prenehati s škodljivim hujskanjem ter zastrupljanjem ozračja, hkrati pa z iskrenim hotenjem in v prijateljskem sodelovanju začeti graditi most medsebojnega razumevanja in spoštovanja. V takem duhu bo namreč brez posebnih težav mogoče rešiti tudi vsa medsebojna vprašanja, kar bo imeo neprecenljivo vrednost za nadaljnji razvoj v deželi in državi, pa tudi v meddržavnih odnosih.

Sumljive skrivnosti okoli ministrske komisije

Kakor smo napovedali že v zadnji številki, je zadnji terek prispela na Koroško posebna ministrska komisija, ki trenutno proučuje razmere na dvojezičnih šolah. Iz objav v dnevnem časopisju je razvidno, da so v komisiji trije zastopniki prosvetnega ministrstva, in sicer ministerialni svetnik dr. Peter, sekcijski svetnik dr. März. Po istih vesteh so gospodje z Dunaja prvi dan svojega bivanja na Koroškem obiskali deželnega glavarja Wedeniga kot predsednika deželnega šolskega sveta ter namestnika deželnega glavarja Ferlitscha.

Edino, kar je doslej znanega, o ministrski komisiji, je objava avstrijske tiskovne agencije APA, v katerem je rečeno, da ima komisija nalogo, proučiti posledice šolskega odloka z dne 22. 9. 1958 ter na licu mesta spoznati šolski problem na južnem Koroškem. V ta namen bo komisija v spremstvu deželnega šolskega nadzornika Haselbacha in referenta za dvojezično šolstvo pri koroški deželni vladi okrajnega šolskega nadzornika Justa obiskala posamezne občine ter v prvi vrsti proučevala pedagoške probleme. Predvidoma se bo komisija zadrževala na Koroškem do 31. januarja.

V ostalem pa je bivanje ministrske komisije na Koroškem zavito v sumljive skrivnosti in imamo nehoti vtis, da se na pristojnem mestu z vsemi silami trudijo, da bi navzočnost in delo komisije prikriji pred javnostjo, zlasti pa pred tistim delom prebivalstva, za katerega interese v prvi vrsti gre — pred slovensko manjšino. Ob takem skrajno sumljivem početju se nam vsiljuje mnenje, da morajo biti v ozadju določeni nameni, ki pa očitno niso popolnoma v redu, ker bi jih drugače ne bilo treba skrivati pred tistimi, za katerih življenjske interese gre. Zato se ponovno in upravičeno sprašujemo:

• Ali bo komisija hotela spoznati prave razmere, ali pa ima zgolj nalogo, da pred javnostjo in tužno zakrije že opravljeno kršitev prevzetih obveznosti?

• Ali bodo učitelji in pristojne šolske nadzorne oblasti toliko pogumni, da bodo komisiji v celoti pojasnili pedagoški problem, ki je nastal po odjavi otrok, ki ne govorijo nemško, ali pa se bodo načelno trudili, prikazati komisiji Potemkinove vase in atrape?

Za nas slej ko prej velja načelo, da reševanje manjšinskega šolstva mimo in brez prizadele manjšine ni mogoče, zato je tudi delo ministrske komisije ob sedanjih razmerah že v naprej vsaj dvomljivo.

Adenauerjev koncept v nevarnosti?

Zahodnonemška vlada ni zmanjšan s posebno zaskrbljenostjo spremljala obisk podpredsednika sovjetske vlade M'kojana v Ameriki, kajti poročila, ki jih je o tem obisku prinesel v Bonn Adenauerjev posebno v ta namen v Washington delegirani opazovalec, za starega kanclerja in njegov koncept glede vsenemske politike niso bila preveč vzpodbudna. Adenauerjevo trmasto zastopano stališče, da je edina pot do združitve Nemčije izvedba »svobodnih« volitev v obeh nemških državah, namreč zgubljiva brezpogovno podporo pri ostalih zahodnih silah in se je mnenju ameriškega zunanjega ministra Dullesa, češ da volitve ne bi smele biti edina pot do nemške združitve, v teh dneh pridružil tudi predsednik angleške vlade MacMillan.

Nemški socialni demokrati so ta preokret pravočasno spoznali in so že na osnovi morebitne nove usmeritve izdelali konkretne predloge za reševanje nemškega vprašanja. V teh predlogih je šele na tretjem mestu govora o združitvi Nemčije, dočim je treba najprej najti pot do sklenitve mirovne pogodbe (ob sodelovanju obeh nemških držav) in do sklenitve evropskega varnostnega sporazuma, kjer bi kot podlaga lahko služil svoječasni načrt poljskega zunanjega ministra Rapackeja o atomskega orožja prostem področju v srednji Evropi.

Ta načrt velja kot protipredlog na zadnje sovjetske predloge in izgleda, da ga tudi v Ameriki ocenjujejo kot bolj realističnega kot pa Adenauerjevo vztrajanje pri zahtevi po volitvah. Tako vsaj je izjavil predstavnik socialnih demokratov Erler, ki se je pred dnevi vrnil iz Amerike, kjer je razgovarjal z visokimi političnimi funkcionarji. Po njegovem so tudi v Washingtonu spoznali, da je zahodna politika trenutno brez lastne iniciative. Iz tega sledi, da počasi le prihajajo do spoznanja, da bo treba najti izhod iz tega položaja, ker dosledno odklanjanje slehernega sovjetskega predloga ne more

Naše stališče smo ponovno tolmačili zvezni vladi

Kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista, je vicekancler dr. Pittermann v četrtek preteklega tedna sprejel delegacijo koroških Slovencev, v kateri so bili za Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter in Janko Ogris, za Narodni svet koroških Slovencev pa dr. Joško Tischler in dipl. trg. Janjo Urank.

Delegacija je predstavniku zvezne vlade ponovno tolmačila stališče koroških Slovencev v šolskem vprašanju s posebnim ozirom na naše svoječasne predloge, mu prikazala razmere na Koroškem (ki so bile podrobno nakazane v spomenici koroških Slovencev k šolskemu vprašanju) ter ga posebej opozorila na delovanje raznih šovinističnih organizacij.

Vicekancler dr. Pittermann je v svojem odgovoru na iznašanja članov delegacije povedal, da bo vprašanje predvsem šolstva v teh dneh spet predmet pogajanj v parlamentarnem pododboru za manjšinsko šolstvo, katerega so bila svoječasno prekrajana zaradi tega, ker socialistična stranka ni hotela pristati na tako imenovani Drimmelov osnutek.

V zvezi s pripombo vicekanclerja, da bo najprej treba ugotoviti obstoj in moč manjšine, so predstavniki slovenskih organizacij odločno odklonili tako ugotavljanje, ker to niti ni predvideno v državni pogodbi niti ne more tudi eventualno tajno glasovanje ob sedanjih razmerah prikazati drugačne slike, kakor je to pokazalo odjavljanje od slovenskega pouka v smislu odloka deželnega glavarja.

privedi do kakršnega koli sporazuma. Vztrajanje pri dosedanjem odklonilnem stališču pa je šlo v veliki meri na račun Adenauerjeve politike, ker zahodnonemški kancler nikakor ni hotel s'isati o tem, da bi poleg Zahodne Nemčije obstojala tudi še Vzhodna Nemčija.

S preokretom v zahodni politiki, kot ga je močorete zaznati v izjavah Dullesa in MacMillana, pa bi se znašel Adenauer s svojim dosedanjim konceptom v precejšnji osamljenosti.

Južni Tirolci za popolno avtonomijo

Z novim stanovanjskim zakonom za pokrajino Trentino — Posadižje (je nemški manjšini na Južnem Tirolskem uspelo zajeziti tuierodno priseljevanje na nemška področja, kar je vsekakor velikanskega pomena za Južne Tirolce. Da se nemška manjšina še bolj zaščiti, sta južnotirolska senatorja pretekli teden predložila italijanskemu senatu zakonski osnutek, po katerem bi bil Trentino ločen od Bozna in bi tako Nemci v Bozenski pokrajini dosegli absolutno večino. V osnutku je zahtevano, da se mora oznako Bolzano omestiti in izključno uporabljati le Bozen. Bozenska pokrajina naj bi bila avtonomija z oznako »Južna Tirolska«, za katero zahtevajo tudi posebno zastavo.

V ponedeljek so bili pred bozenskim sodiščem obsojeni štirje neofašisti, ki so marca 1957 izvedli napad na poslopja južnotirolskega nemškega časopisa »Dolomiten«. Obsodba je jasen dokaz, da so oblasti zmožne izslediti storilce, če to hočejo, nezmogljive pa so se izkazale pri odkritju atentatorjev na slovenske spomenike v tržaški okolici. Zanimivo je, da atentatorji proti Slovincem tako v Italiji kakor tudi pri nas na Koroškem še vedno nekažnovani nadaljujejo svoje rovarjenje in s tem onemogočajo dokončno ureditev manjšinskih vprašanj. Ne moremo verjeti, da bi bile oblasti nezmogljive, mar-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Nenni ponovno zmagal

Socialistična stranka Italije je imela v Neaplju svoj 33. kongres, ki je potekal v vzdušju notranjih tremj ter iskanja nove poti. V glavnem so prevladovali tri struje: Nenni'seva, ki se zavzema za samostojno politiko, Vechietti'seva, ki je za povezavo s KPI, ter Bassova, kateri očita, da je podobna levemu krilu demokristjanske stranke. Pri končnem glasovanju je dobila prepričljivo večino Nenni'seva skupina, ki bo imela v centralnem komiteju 47 članov; na drugem mestu je prokomunistična skupina s 27 mesti, dočim je dobila tretja skupina samo 7 odbornikov v CK.

S tem glasovanjem je bila dejansko določena tudi bodoča politika italijanskih socialistov, ki so na kongresu vsestransko

postavili zelo odločna stališča: sodelovanje s KP se bo v bodoče omejilo le še na notranjepolitična vprašanja, ki zanimajo italijanski delavski razred; sodelovanje z meščanskim blokom pod vodstvom demokristjanske stranke je izključeno; združitve s socialnimi demokrati pride v poštev le v okviru socialistične stranke; na zunanje-političnem področju se je Nenni izrekel proti blokovski politiki in se zavzel za sodelovanje in utrjevanje stikov z vsemi delavskimi strankami v svetu, zlasti pa z nevtralnimi državami ali tistimi, ki to žele biti.

Sklepom v Neaplju pripisujejo v svetu velik pomen in smatrajo ta socialistični kongres za enega najvažnejših dogodkov v italijanski politiki po letu 1945.

Mnenje drugih:

V celovških slovenskih krogih so na splošno ugodno sprejeli to vest (o prihodu ministrske komisije — op. ured.). Situacija na koroških šolah je namreč vse prej kot normalna in koroški Slovenci pozdravljajo vsako priliko, da se daljni Dunaj s to situacijo seznanijo... Ali ni vsa avstrijska javnost, tista, ki razmere na Koroškem pozna, še bolj pa tista, ki jih ne pozna, z velikim zadoščenjem pozdravila odlok o ukinitvi dvojezičnega šolstva? Ali ni velik del avstrijskega tiska ocenil rezultate izsiljenih odjav od slovenskega pouka kot „drugi koroški plebiscit“? Bojazen koroških Slovencev, da bo ministrska komisija (v kateri ni nobene Slovenca!) „ugotovila“, da je vse „v najlepšem redu“ in da zdaj vlada „red in mir na Koroškem“, je torej več kot upravičena.

Pa četudi bi bila komisija načelno pripravljena, da res kolikor toliko objektivno ugotovi dejansko stanje — ali se ne bodo vse tiste organizacije in posamezniki, ki so silili Slovence, naj odjavijo svoje otroke od pouka materinščine, zdaj ponovno in posebno vehementno potrudili, da resnico skrivajo pred očmi Dunaja? Oblast in sredstva so na njihovi strani...

Zdaj se bo odločilo: ali bo ministrska komisija objektivno ocenila situacijo in predlagala spremembo osnutka zakona o manjšinskem šolstvu v smeri dvojezičnosti, ali pa bo podlegla valu šovinizma na Koroškem in predlagala „status quo“. V tem primeru bi nastali na slovenskem Koroškem taki pogoji, kakršni so bili pred drugo svetovno vojno. Številni današnji avstrijski politiki pa so svojčas pravilno ocenili takratno avstrijsko manjšinsko politiko: da je bila napačna, diskriminatorna, nedemokratska...

»Večer«, 17. 1. 1959, Maribor

Sowohl christliche Nationalslowenen wie auch Titokommunisten lehnen die Entscheidung der Eltern ab und verlangen, dass weiterhin alle Kinder, auch die deutschen, zur slowenischen Unterrichtssprache gezwungen werden. In diese Kerbe schlägt auch die jugoslawische Tagespresse, die den bevorstehenden Südkärntner Besuch der Kommission des Unterrichtsministeriums eifrig registriert. Im Zusammenhang damit wird allerdings frech erklärt, es sei sehr fraglich, „ob die Lehrer und Schulbehörden in einzelnen Orten Südkärnten genügend Mut aufbringen werden, um die Kommission auf das pädagogische Problem in seiner Gesamtheit aufmerksam zu machen“.

»Satzburger Nachrichten«, 19. 1. 1959

Z veliko zaskrbljenostjo in prizadetostjo zasledujejo slovenski učitelji, a tudi vsa slovenska javnost dogodke na Koroškem, kjer se danes krati večini slovenskih otrok pravica do začetnega pouka v materinem jeziku... Zalostno je, da se šolsko vprašanje koroških Slovencev obravnava v javnosti zoolj s političnega in tesnega nacionalnega vidika in ne s pedagoškega, kulturnega, evropskega. Obžalujemo, da se slovenski manjšini otežuje njena lepa naloga, postati zmeraj trdnjša vez med dvema narodoma in državama, ki imata toliko skupnih kulturnih in življenjskih interesov, vendar verujemo, da bo tudi na Koroškem prej ali slej zmagała uvidenost, treznost in toleranca nad nacionalistično miselnostjo. Končno je Koroška vendar del kulturne Evrope.

»Prosvetni delavec«, 10. 1. 1959, Ljubljana

Carine in darilne pošiljke v Jugoslavijo

Jugoslovanske carinske oblasti so v zadnjem času sprejele nekatere nove ukrepe, ki zadevajo določanje carine. Po novih ukrepih bodo podvržene carini tudi

V enem letu — preko 10.000 novih stanovanjskih hiš

Iz statistike o hišni in stanovanjski gradnji v Avstriji za leto 1956 in 1957 je razvidno, da so leta 1956 pozidali 8488, leta 1957 pa 10.204 nove stanovanjske hiše. Pri tem gre predvsem za enodružinske stanovanjske hiše in sicer so jih leta 1956 postavili 5546, leta 1957 pa 6742. Raznesli so leta 1956 216, leto pozneje pa 355 hiš. Z novimi izgradnjami, obnovo in pregradnjami so leta 1956 zgradili 29.244 in leta 1957 34.552 stanovanj.

Kljub na videz ugodni statistiki o stanovanjski gradnji v državi pa vlada vsepovsod še vedno pereča stanovanjska stiska.

Sončna obala Jadrana

se pripravlja za sprejem letoviščarjev

Turizem v Jugoslaviji se zadnja leta vedno bolj razvija in so številke, ki govorijo o obisku domačih in tujih letoviščarjev, iz leta v leto višje. Če primerjamo današnje frekvenco v primorskih krajih in drugih turističnih predelih države s stanjem pred vojno, potem moramo ugotoviti nenavaden porast. To ne velja samo za inozemske turiste, marveč prav tako ali v še večjem merilu za domačine, ki v teh krajih preživljajo svoj dopust. Dočim so v turističnih krajih zabeležili leta 1938 (torej leta, ko so zaznamovali eno najbojatejših sezon pred vojno) nekaj nad 700.000 domačih letoviščarjev, se je njih število leta 1957 dvignilo na nekaj nad 3.000.000, lani na celo na 3.400.000, kar je nektraj več kot pred vojno.

Pristojni činitelji v teh krajih se seveda trudijo, da bi pritegnili vedno več obiskovalcev, zato vsako leto nastajajo novi hoteli, restavracije in druge naprave turizmu. Na nedavni tiskovni konferenci v Piranu je bilo povedano, da se tudi slovenska obala Jadrana z vsemi silami pripravlja za sprejem letoviščarjev. Tako imajo v Fiesi velike načrte za ureditev 40 nočitniških domov z 2000 do 5000 ležišči; predvidena je izgradnja skupnih restavracij in osrednja recepcija itd. Vse dobljene izkušnje pa nameravajo pozneje prenesti tudi na področje Pirana, Strunjan in Seč, kjer so pogoji za še močnejši razvoj turizma enako ugodni. Posebnost se pripravljajo v Portorožu, kjer predvidevajo izgradnjo športnega in turističnega zimskega kompleksa, kar bo omogočilo razširitev turistične sezone tudi na vsoto zimo.

Sloho so in bodo poskrbeli, da se bodo domači in tuji turisti tudi ob slovenski

obali Jadrana najbolje počutili. Če povemo, da so glede tujih turistov v glavni sezoni razpoložljive kapacitete že zdaj zasedene, potem vidimo, da so ti kraji po širnem svetu dobro znani in zelo priljubljeni.

Prav tako pa se turizem zelo ugodno razvija tudi po ostali Jugoslaviji in so zlasti priljubljene točke prelepi krajji ob Jadranu. Za letošnje sezono so za tuje letoviščarje pripravili še posebne atrakcije — rožne vožnje po Sredozemlju. Tudi Dubrovnik je zlasti za inozemce eno najbolj privlačnih obmorskih mest in so mnoge inozemske turistične agencije vključile v svoje programe tudi skupinska potovanja v večje kraje ob Jadranu. Tekom letošnjega leta bo v Dubrovniku pristala cela vrsta potniških ladij, ki bodo pripeljale turiste iz vsega sveta; predvsem pa se bo v tej sezoni povečal promet s turisti iz Severne in Južne Amerike, ker je Dubrovnik ena izmed stalnih tranzitnih luk na redni liniji New York — Benetke — Trst — Pirei. Krožna potovanja po Sredozemlju so se letos začela, ko je Jadranska linijska plovnica skupno z znano nemško turistično agencijo »Tourap« organizirala potovanje od Neaplja do Tunisa, Malte in Katanije ter nazaj v Neapelj. Tekom potovalja na se bodo v Dubrovniku ustavile še mnoge ladje, tako na primer 27. februarja velika oceanska ladja »Britanica« z več kot 1000 ameriški turisti, 20. marca norveška ladja »Oslofjord«, 27. in 31. marca ladja »Meteor« z ameriški, švedski in norveški turisti itd. Tem se bodo pridružile tudi jugoslovanske ladje »Jedinstvo«, »Jadrana«, »Jugoslavija«, »Proleterka« in druge, ki bodo redno krožile po Sredozemlju.

Napredni ukrepi v avstrijskem gozdarstvu

Iz poročila, ki ga je objavilo ministvo za kmetijstvo in gozdarstvo v avstrijskem gozdarstvu, povzemamo nekaj zanimivih podatkov. V Avstriji pogozdijo letno 4000 ha zaostalih nepogozdenih gozdnih površin. Ceniijo, da je takih površin v državi še okoli 200.000 ha. Tekoč poseke sproti pogozdujejo. Od leta 1950 naprej pogozdijo letno tudi 2000 ha površin, ki jih kmetijstvo ne izkorišča več. Do leta 1958 je bilo pogozdenih torej 16.000 ha takih področij.

Za pogozdovanje izda država letno 150 milijonov šilingov. Gozdnih sadik porabi letno od 130 do 140 milijonov komadov. Iz 130 državnih vrtoev za gojitev sadik, ki obsegajo 180 ha, dobijo letno 50 milijonov sadik, iz privatnih vrtoev pride 65 do 70 milijonov sadik, od 20 do 25 milijonov pa jih letno uvozijo iz tujih držav.

V načrtu je tudi izboljšanje gozdov in to s pognojevanjem gozdnih površin, z dovajanjem nekaterih snovi na primer apna, humusa. V zaščito gozdov je bilo doslej zgrajenih že okoli 240 km plotov.

Precejšnjo škodo v gozdovih povzročajo naravne katastrofe. Tako je bilo sa-

mo leta 1958 1,3 milijona kubičnih metrov katastrofnega lesa. Škodo v gozdovih povzročajo viharji (38 %), snežni polomi (34 %), snežni plazovi (5 %), gozdni mrčes (21 %). Na Koroškem je bilo lani okoli 222.500 kubičnih metrov katastrofnega lesa, od tega je bilo 82.000 kubičnih metrov snežnih lomov, 133.000 kubičnih metrov polomov pri viharjih in 7500 kubičnih metrov uničenega lesa zaradi mrčesa. Gozdove v vseh zveznih deželah vzporedno izboljšujejo in urejujejo.

Letos 17.000 več brezposelnih kot lani

Pri avstrijskih delovnih uradih je bilo sredi januarja javljenih že 216.265 brezposelnih, od tega je bilo 129.257 ali 59,8 % moških in 87.008 ali 40,2 % žensk. Na Koroškem je bilo v tem času 23.638 brezposelnih. Od konca decembra do sredi januarja je število brezposelnih naraslo za 41.126 ali za 23,5 %. V tem času so postali brezposelni večinoma moški in sicer kar 32.646 ali 79,4 % od celotnega prirastka brezposelnosti.

V primerjavi s preteklim letom sredi januarja je bilo letos v istem obdobju 17.318 ali 8,7 % brezposelnih več. Brezposelnost je letos višja predvsem zaradi tega, ker je manj zaposlenih v kmetijstvu in gozdarstvu, v gradbeništvu, tekstilni obrti, v trgovini, v pisarnah in v gostinjskih obratih.

Poraba mesa v svetu

Kaže, da je največja povprečna poraba mesa na prebivalca v Novi Zelandiji, kjer pa je tudi izredno razvita živinoreja. Tam porabijo na prebivalca na leto 98 kg mesa. V Avstraliji ne zaostajajo mnogo, saj znaša povprečje 96 kg. Na tretjem mestu je Urugvaj z 90 kg, potem pa sledijo: Argentina 85, Združene države Amerike 73, Kanada 66, Anglija 58, Francija 57, Danska 56, Švedska 49, Nemčija 47, Belgija in Avstrija 45, Nizozemska in Italija pa po 19 kg. Po novejših podatkih je poraba mesa lani v Zahodni Nemčiji narasla na 50 kg na prebivalca.

Budimpešta. — Pretekli potek se je v Budimpešti začelo zasedanje Donavske komisije, ki na njem sodelujejo delegacije Bolgarije, Jugoslavije, Romunije, ČSR in Sovjetske zveze ter opazovalci iz Zahodne Nemčije in Avstrije. Obravnavajo vprašanja plovbe po Donavi. Delo je razdeljeno v delovne skupine, ki so začele takoj zasedati. Predvideno je, da bo zasedanje komisije trajalo deset dni.

New York. — Generalni sekretar OZN Hammarskjöld je na sestanku z novinarji dejal, da bi bilo preuranjeno, če bi se OZN kakorkoli vmešavale v berlinsko vprašanje, dokler se zainteresirane strani o njem pogajajo. Položaja v zvezi z Berlinom ni hotel komentirati. Ko je govoril o Bližnjem vzhodu, je dejal, da je tam zdat mnogo bolj, kot je bilo še pred nekaj meseci. Kar zadeva razorožitve, po njegovem ni razloga, da bi sklicali posebno zasedanje Glavne skupščine.

München. — Skupina 47 nemških znanstvenikov, med katerimi je tudi Nobelov nagradjenec Werner Vorsmann, je poslala zahodnonemški vladi in parlamentu poziv, v katerem zahteva, naj da Zahodna Nemčija pobudo za razorožitve in ponovno združitve dežele. Znanstveniki pozivajo poslance in vlado, naj pozabijo na strankarske razprtosti, in predlagajo, da ustanovijo mednarodni organ pod pokroviteljstvom OZN, ki bi kontroliral razoroževanje, potem pa tudi zmanjšanje klasične oborožitve.

La Valetta. — Voditelj maltske Laburistične stranke Mintoff je pozval prebivalstvo otoka, naj na dan, ko bo parlament sprejel sklep o razveljavitvi maltske ustave, nanove splošno stavko in razglasi »narodno žalovanje«. Pozval je tudi Maltežane, naj bo kotirajo vse ukrepe britanske vlade, in izjavil, da bodo potem, ko bo njegova stranka prišla ponovno na oblast, postavili »izdajalce« pred sodišče.

Zürich. — Vse kaže, da se bo v švicarski javnosti v najkrajšem času zaključil spor o uvedbi ženske volilne pravice, ki traja še dobrih 40 let. Švicarski parlament je že sklenil spreminiti člen 74 zvezne ustave, da bi uvedel žensko volilno pravico, toda dokončno bo švicarski narod o tem vprašanju spregovoril na ljudskem glasovanju, ki bo 1. februarja.

Washington. — Predstavniki ameriške komisije za atomsko energijo so izjavili, da imajo ZDA miniaturni tip atomskega generatorja za proizvodnjo električne energije. Generator je težak okrog 2 kg in lahko proizvaja električno energijo eno leto, ne da bi ga med tem polnili. Generator uporablja pogonsko sredstvo izotop »polonium«. Uporablja ga bodo kot vir električne energije pri umetnih satelitih.

Rio de Janeiro. — V drugem tednu letošnjega januarja je v brazilski federalni državi Ceara umrlo 400 otrok zaradi posledic lakote. V tej državi vlada lakota že dlje časa; nastala je zaradi katastrofalne suše. Brazilska tiskovna agencija sporoča, da begunci s tega področja neprekinjeno prihajajo v mesta v upanju, da bodo tam dobili hrano. Mesta so se obrnila na centralno vlado v Rio de Janeiro z zahtevo, da takoj pošlje živeža.

Washington. — Ameriška akademija znanosti bo v kratkem sklenila sporazum o izmenjavi znanstvenikov s Sovjetsko zvezo. Tozadevne predloge in sporazumne ukrepe so pripravili že v zadnjih letih. Na podlagi sporazuma bodo izmenjali predvidoma po sto znanstvenikov, ki bodo delovali na konferencah in v znanstvenih institutih, se udeležili ekskurzij ipd.

Dunaj. — V zadnjih letih je v Avstriji opaziti stalno upadanje proizvodnje surove nafte. Lani so je proizvedli približno 2,8 milijona ton, kar je manj kot v zadnjih nekaj letih. Sodijo, da je do zmanjšanja proizvodnje prišlo zaradi izčrpanosti naftnih polj pri Zistersdorfu. Strokovnjaki pričakujejo, da se bo proizvodnja letos zmanjšala za nadaljnjih 400.000 ton.

Živahna kulturna dejavnost gradiščanskih Hrvatov

Gradiščanski Hrvatje so po drugi svetovni vojni začeli z intenzivnim kulturno-prosvetnim delom. Začeli so se med seboj spoznavati in povezovati. Dolgo časa so bila hrvatska naselja na Gradiščanskem osamljena, a danes jih med seboj veže že precejšnja kulturna tradicija. Prosvetna društva, ki so bila ustanovljena prirejajo igre, tamburaške nastope, pevске prireditve v domačem kraju, hodijo pa tudi na gostovanja v sosednje vasi. Gradiščanske Hrvatje pa danes močno veže tudi skupna borba za narodnostne pravice v smislu člena 7 avstrijske državne pogodbe.

Tudi na Koroškem smo v zadnjih letih bolj spoznali gradiščanske Hrvatje. Pri nas so z velikim uspehom nastopali na raznih prireditvah, kjer so nam predvajali lep del svoje kulture in svoj način kulturnega izživljanja. Koroški Slovenci so bili navdušeni nad uspešnimi prireditvami in prišle so do izraza želje, da bi še kdaj prišli k nam. Tudi slovenski pevci so že nastopali na Gradiščanskem in Hrvatje so jih prisrčno sprejeli. Koroške Slovence in gradiščanske Hrvatje pa danes veže tudi skupna borba za manjšinske pravice in tudi na tem področju je že večkrat prišlo do skupnega nastopanja.

V zadnjem času pa je kulturno udeleževanje gradiščanskih Hrvatov doseglo nov uspeh. Medtem ko so doslej Hrvatje prirejali svoje prireditve le v svojem hrvatskem narečju, je kulturno društvo v Filežu z velikim uspehom priredilo igro v knjižni hrvaščini. In sicer so igralci zaigrali igro »Zlatarjevo zlato«, ki je bila prirejena po romanu znamenitega hrvatskega književnika Augusta Šenoa. Delo obravnava hrvatsko zgodovino iz 16. stoletja.

Gradiščanski Hrvatje so nastop igral-

cev v knjižni hrvaščini radostno pozdravili. V njihovem glasilu »Naš Tajednik« je med drugim rečeno: »Kar mi je takoj ostalo v ušesu in čemur sem se v začetku najbolj čudil in se veselil, je dejstvo, da vsi igralci govorijo skoro v čisti knjižni hrvaščini in uporabljajo izraze tako naravno kot da bi jo že vedno poznali. Najbolj čudno pa je bilo to, da to nikogar od gledalcev ni motilo. S to predstavo »Zlatarjevo zlato« vršijo naši Filešci veliko kulturno poslanstvo, ko s svojo igro kažejo narodu, da nam književni jezik nikakor ni tuj in da to ni »Hrvaščina« marveč na-

sprotno, da je to opešan in plemenit izraz hrvatskega srca in duše«. V listu je dalje rečeno: »S tem lepim dejanjem fileški igralci ne proslavljajo samo svoje vasi, marveč naš narod.«

Deistvo, da so se gradiščanski Hrvatje začeli zanimati za hrvatski knjižni jezik in ga začeli tudi zavestno gojiti, je velikega pomena, ker s tem bo Hrvatom na Gradiščanskem še bolj odprta pot v bogato književnost matičnega hrvatskega naroda. Pričakovati je, da bodo vzgledu Filežanov sledili tudi drugod na Gradiščanskem.

Izšla je zimska številka „Mladega roda“

Te dni je izšla zimska številka »Mladega roda«, in sicer je to dvojna 5/6 številka VIII. letnika. Osmo leto »Mladega roda« je uspešno spremljalo delo na dvojezičnih šolah in tako pomaga premagovati težave, ki so zaradi pomanjkanja primernih učbenikov za dvojezične šole. Da je »Mladega roda« res v veliko pomoč učiteljem pri pouku slovenščine, je predvsem zasluha konzorcija učiteljev, ki list urejajo. Saj so v konzorciju učitelji, ki dobro poznajo razmere in potrebe pri pouku na dvojezičnih šolah.

Po vsebini je tudi ta številka mladinskega lista postra. V prvi vrsti najdemo tu spise in pesmi o zimi in o pustu, ki tudi pride v zimski čas. Razen tega pa je zbrano bogato čtivo za šolarje — predvsem so to številne pravljice različnih narodov, ne samo iz Evrope ampak tudi iz drugih kontinentov. S tem mladina spoznava svet in kulturo drugih narodov. Veliko pozornosti je tokrat posvečene jezikovnim vajam, mladini je dana možnost,

da spozna čim več izrazov z različnih področij ter njihovo pravilno uporabo. S spisom »Vetrinje«, ki ga je priredil str. učitelj Bernard Strauss, šolarji spoznajo svojo ožjo domovino in sicer Vetrinje. Razen tega list vsebuje še nekatere druge poučne spise.

Tudi mladih dopisnikov je bilo tokrat veliko in stric Tonej jim je pridno odgovoril. Za mlade ugankarje sta na predzadnji strani ovojia dve križanki. Posamezne pesmi, pravljice in spise poživljajo lepe ilustracije, ki mladino res pritegnejo.

KULTURNE DROBTINE

● Pisatelj Ksaver Meško, ki je star že nad 80 let in je lani obhajal 60-letnico mašništva, je zbolel.

● Karl May v filmu. V Zahodni Nemčiji so po romanu Karla Maya izdelali film »Karavana sužnjev«, ki prikazuje boj Kara Ben Nemsija proti trgovcem s sužnji v Orientu. Pravijo, da je film precej razočaral ljubitelje Mayevih spisov. Glavni vlogi igraata Viktor Stahl (Kara Ben Nemsij) in Georg Thomalla (Hadži Halef Omar).

● Zlato medaljo kot prvo nagrado na razstavi otroških slik, ki so jo na Češko-slovaškem priredili na temo »Borba za mir v svetu«, so prejeli otroci iz Jugoslavije.

Gledali bomo slovenski film „Tri zgodbe,“

Slovenska prosvetna zveza bo začela s predvajanjem slovenskega filma »Tri zgodbe«. Kraj, kje bodo film predvajali, bo razviden iz objav v listu.

Slovenski film »Tri zgodbe« ni en sam film, ampak so v en program povezane tri različne zgodbe, kot že naslov filma sam pove. Prvi del filma je posnet po Ingoličevem romanu »Splavarji« in se imenuje »Flocarji na Dravi«. V zgodbo so zajeti vsi veseli in dramatični dogodki težkega dela splavarjev na Dravi. V drugem delu film prikazuje življenje Prekmurcev ob Muri. Zgodba je posneta po delu prekmurskega pisatelja Miška Kranjca: »Ljudje ob Muri«. V tretjem delu pa film prikazuje trdo življenje koroškega človeka v boju za obstanek in vsakdanji kruh. Ta del filma je posnet po noveli

znamenitega koroškega pisatelja Prežihovega Voranca: »Vodnjak«.

Vse tri zgodbe so lepo povezane v en film in predstavljajo celoto, ki gledalcu predoči različne dogodke iz življenja slovenskih ljudi in njihov nenehni boj za obstanek. Film je zelo privlačen, ker v njem govori slovenski človek in je obravnavana problematika, ki je vsakomur razumljiva in do neke mere tudi blizu.

Slovenska prosvetna zveza ima razen tega na razpolago tudi kulturne filme o Prešernu, Cankarju, Župančiču in o koroških kulturnih spomenikih. Tudi te filme bodo ob različnih prilikah predvajali na podeželju. Vse filme, ki jih bodo predvajali, si ogledajte, ker vam bodo v razvedrilo in pouk.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Zato je pričelo novo združenje s temeljitim kulturnim delom: Od leta 1948 naprej izdaja svoj letni koledar z naslovom »Calender de Gherdeina«; že od leta 1949 z njegovo pomočjo in podporo izhaja v Brixenu tiskani polmesečnik »Nos Ladins«, nemški politični list za jezikovna in narodno-kulturna vprašanja Ladincev; oskrbelo je izdajo kratke slovnice ladinskega jezika, pesmarice ladinskih narodnih pesmi Gherdeine ter več nadaljnjih domoljubnih knjig in krajevnih opisov ladinskih dolin.

Največji uspeh novega združenja zavrednih Ladincev pa je nedvomno zgraditev centralnega kulturnega doma »Cesa di Ladins« v Ortisei-u, ki je bil z lepimi kulturnimi prireditvami v prisotnosti visokih predstavnikov države svečano odprt dne 1. avgusta 1954, čeprav je nemško-šovinistična večina SVP v deželni upravi pokrajine Bozen skušala z vsemi sredstvi in šikanami onemogočiti in prečiti gradnjo in dogotvitev. Ravno to zadržanje je znova odprlo oči mnogim Ladincem ter je pomagalo širiti in utrditi interes za novo narodno organizacijo med neprebujenim ljudstvom. Kmalu so se ustanovila tudi v ostalih ladinskih dolinah združenja z istim namenom. Tako je

nastala potreba po posebni zbirni organizaciji, ki ima danes kot »Union Generala di Ladins« večletni krajevne organizacije v val Gherdeina, val Badia, val di Fassa, v Fortomu in Ampezu. Najbolj živahno središče pa je ostala dolina Gherdeina s centralno »Cesa di Ladins« v prekrasem, turistično razvitem planinskem naselju z nad 1200 m morske višine Ortisei-u, sredi dolomitske Ladinije.

Kot priznanje za svoje uspešno kulturno delovanje je sprejela »Union di Ladins de Gherdeina« dne 24. avgusta 1954 tudi uradno potrjeno kot javna korporacija od centralnih državnih oblasti.

Posebna skrb zavednih Ladincev je veljala še šolstvu in vzgoji lastnega učiteljstva. Že leta 1948 je bila dosežena pri centralni vladi v Rimu posebna »Ladinska šolska forma«: Z odlokom ministra prosvete je bil preurejen dotlej pretežno nemški pouk otrok v ladinskih dolinah s ciljem, da se otroci poleg ladinskega materinskega jezika priučijo v enaki meri tudi jezika italijanskih in nemških sosedov. V ta namen so bile tudi vse ladinske šole podrejene posebnemu šolskemu nadzorniku za Ladinijo, ki naj skrbi za izvajanje načrta teh »trojezičnih« šol.

Kako dolgo bomo še čakali?

Sestavni del avstrijske Državne pogodbe z dne 15. maja 1955, ki je dne 30. junija 1955 tudi formalno začela veljati, je člen 7, kateri vsebuje določila o zaščiti slovenske in hrvatske manjšine v Avstriji in se glasi:

§ 1. Avstrijski državljani slovenske in hrvatske manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem uživajo iste pravice pod enakimi pogoji, kakor vsi drugi avstrijski državljani, vključno pravico do svojih lastnih organizacij, zborovanj in tiska v svojem lastnem jeziku.

§ 2. Avstrijski državljani slovenske in hrvatske manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem imajo pravico do osnovnega pouka v slovenskem ali hrvatskem jeziku in do sorazmernega števila lastnih srednjih šol; v tej zvezi bodo šolski učni načrti pregledani in bo ustanovljen oddelek šolske nadzorne oblasti za slovenske in hrvatske šole.

§ 3. V upravnih in sodnih okrajih Koroške, Gradiščanske in Štajerske s slovenskim, hrvatskim ali mešanim prebivalstvom je slovenski ali hrvatski jezik dopuščjen kot uradni jezik dodatno k nemškemu. V takih okrajih bodo označbe in napisji topografskega značaja prav tako v slovenski ali hrvaščini kakor v nemščini.

§ 4. Avstrijski državljani slovenske in hrvatske manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem so udeleženi v kulturnih, upravnih in sodnih ustanovah v teh pokrajinah pod enakimi pogoji kakor drugi avstrijski državljani.

§ 5. Dejavnost organizacij, ki merijo na to, da odvzamejo hrvatskemu ali slovenskemu prebivalstvu njegov značaj in pravice kot manjšine, se mora prepovedati.

Na podlagi teh določil je bila do sedaj ustanovljena edino le Državna realna gimnazija za Slovence v Celovcu.

Vsa ostala določila so do danes ostala neuresničena! Koroški Slovenci vprašujemo: Kako dolgo bomo še čakali?

Eisenhowerjeva štipendija tudi za Slovenca

Skupina več kot 1000 ameriških državljanov je leta 1953 osnovala tako imenovani program »Eisenhowerjeve štipendijske zamenjave«, ki ima namen, da z željo po mednarodnem razumevanju omogoči tujim strokovnjakom z raznih področij, da preživijo od 8 do 10 mesecev v Združenih državah Amerike in študirajo tamkajšnje izkušnje iz njihovega poklica. Morebitni kandidati se izbirajo na konfe-

rencah med ameriškim veleposlanikom in zunanjim ministrom prizadete države. V tem času je v ZDA 17 takih štipendistov. Pred kratkim je na podlagi te štipendijske akcije odpotoval iz Jugoslavije v ZDA dr. Franc Bučar, sekretar ekonomskega komiteja Ljudske skupščine LRS. Tako bo slovenski ekonomist imel možnost študirati razmere v ZDA in si nabral bogate izkušnje za svoje nadaljnje delo v domovini.

Že zgoraj¹⁶²⁾ smo omenili za koroške slovenske bračce posebno zanimivo stališče, ki ga do te »Ladinske šolske forme« zavzemajo Nemci Južne Tirolske. Po njihovem naj bi »zgolj iz gospodarskih razmetrivanj« sicer za Ladince najbolj odgovarjala nemška šola. Ker je ta v danih pogojih neizvedljiva, napadajo uvedeno »Ladinsko šolsko formo«, vendar izključno samo iz razloga, ker se po mnenju Nemcev ladinski otroci premalo naučijo nemščine. Nikjer pa ni našli napada ali kritike trojezične ureditve šolstva kot takega kot pedagoško nesprejemljive ali neizvedljive rešitve! Nasprotno so južnotiroški Nemci sveto prepričani, da je vsaj dvojezičnost (seveda ob upoštevanju nemščine) potrebna za sožitje sosednih narodnosti. Ker je seveda poznanje italijanskega državnega jezika za Ladince večja nujnost, so Nemci v tem slučaju celo za trojezičnost!

Za koroške razmere služi v pouk potrditev resnice: Namen posvečuje sredstva!

Vsekakor je v šolskem letu 1955/56, kakor smo že na drugem mestu omenili,¹⁶³⁾

¹⁶²⁾ Pripomba: Glej nadaljevanji št. 84 in 95 tega članka!

¹⁶³⁾ Pripomba: Glej pripomba št. 70 pri nadaljevanju št. 50 tega članka!

Občni zbor zveze slovenskih žena:**Ženi in materi pripada važna vloga v našem boju
za enakopravnost in obstoj**

Minuli torek je bil v Celovcu dobro obiskan občni zbor Zveze slovenskih žena. Predsednica Leni Olipiceva je pozdravila zborovalke in posebej predsednika Zveze slovenskih organizacij dr. Francija Zwitterja, ki so ga žene povabile na občni zbor, saj je tudi njihova organizacija vključena v osrednji organizaciji koroških Slovencev.

Na prošnjo je predsednik ZSO kratko spregovoril o perečih vprašanih današnjega položaja koroških Slovencev. Naričal je vrsto nalog, ki spadajo tudi v področje delovanja Zveze slovenskih žena pri našem skupnem prizadevanju za uresničenje in uveljavljanje naših narodnih pravic. Dotaknil se je vprašanja dvojezičnega šolstva, ki je po odredbi deželnega glavarja postalo tako zelo pereče. Povedal je o korakih in ukrepih, ki sta jih v tej zadevi podvzeli osrednji organizaciji koroških Slovencev ter tudi o nepravni delegaciji pri vicekancleriu dr. Pittermannu na Dunaju. Opozoril je na obisk posebne šolske komisije prosvetnega ministrstva, ki naj bi proučevala in raziskovala pedagoška vprašanja dvojezičnega pouka, kjer bodo rezultati marsikje odvisni od postavljanja učiteljev, ki še niso spremenili svojega gledanja na Slovence. Dejal je, da se pa ne borimo samo za šolsko vprašanje, temveč za uresničenje člena 7 Državne pogodbe v celoti.

Nadalje je omenil kot važno nalogo Zveze slovenskih žena skrb za dijaški naraščaj. To je bistvena naloga žena in mater v vsakem kraju, ki razmere poznajo in lahko z uspehom pristopijo k staršem, ki imajo nadarjene otroke ter jih pridobijo za slovensko gimnazijo. S tem delom je treba pričeti takoj, ne pa šele tedaj, ko termin za vpisovanje že sili. Nič manj važna je skrb za dijaški dom, ki je lepo urejen in pod skrbnim vodstvom, da ga napolnimo, kar naj bo prav tako pri srcu organizaciji slovenskih žena. V pomembno področje dejavnosti Zveze slovenskih žena spada tudi prosveta na deželi, skrb za vzgojo mladega naraščaja v prosvetnih društvih, posebno s širitvijo slovenskega mladinskega tiska. Na ta način bomo ohranili našo mladino in z njo tudi našo zemljo.

Nato je povzela besedo tainica Zveze slovenskih žena Milena Gröblacherjeva ter v glavnem podčrtala in še dopolnila izvajanja predgovornika. Nanizala je marsikakšno spoznanja, dogajanja in razmere na vasi, kjer je nujno potrebno, da naše žene in matere razumno in koristno posežejo vmes in jih uravnavajo v našo skupno korist. Življenjska naloga organizacije je, da širi svoje vrste in pridobiva vedno nove pristašnje. Pristopiti je treba k onim, ki so zbegane in razdrojene in se, morda brez lastne krivde, odtujujejo; treba jih je povabiti v naše vrste

in jih pritegniti k skupnemu delovanju. Iskati je treba vedno nove poti k zbl. ženski. Ne pozabimo mlado poročenih žena, ki so zapustile vrste mladinskih organizacij ter jih vključimo v Zvezo slovenskih žena. Pridobivajmo ženske, ki se čutijo osamljene in jim bodimo tovaršice. Če bomo vse članice vse storile, kar je v naših močeh, uspehi ne bodo izostali.

Znova je podčrtala, da je še posebej naloga Zveze slovenskih žena, da opozarja doraščajočo dekliško mladino na naše gospodinske tečaje, ker le v teh tečajih bodo poleg pridobitve vsem šolam enakovrednega strokovnega znanja ostale zveste tudi svojemu narodu. Skrb je treba

posvečati tudi slovenskim dekletom, ki odhajajo za zaslužkom v tujino in hraniti z njimi povezavo. Končno je našela še mnogo podrobnega narodnega, socialnega in vzgojnega dela, ki spada tudi v področje organizacije in kateremu naj se nove odbornice z vsemi članicami posvetijo z vso ljubeznijo in predanostjo.

Diskusija je bila izredno živahna. Vrsta žena se je oglašila k besedi in vsaka je povedala koristne in upoštevane vredne pobude za boljše uspehe. Iz vseh izvajanj pa je zvenela zaskrbljenost in volja za ohranitev slovenske besede na koroških tleh, na zemlji, ki jo že od nekdaj nasekuje slovenski rod.

Kazaze — Miklavčevo

Na zborovanju v Kazazah minulo nedeljo je deželni glavar Wedenig v svojem govoru zelo pozitivno obravnaval narodnostni položaj na dvojezičnem ozemlju. V zvezi s tem je poudaril potrebo pravilnega pojmovanja in zadovoljive rešitve manjšinskega vprašanja za pomiritev in v korist obeh narodnosti v deželi. Med drugim je tudi dejal, da moremo za nemške manjšine v drugih deželah zahtevati le to, kar smo manjšini sami voljni dati.

Izvajanja so bila pomirjevalna, želeli je samo, da bi besedam sledila v tem smislu tudi dejanja, konkretni odloki in odredbe s poklicane strani.

Kakor posnemamo iz časopisa, je deželni glavar istega dne popoldne govoril tudi pri otvoritvi »Haus der Heimat« na Miklavčevem v občini Žitara vas. Tudi tam je govoril o potrebi dobrega sožitja in medsebojnega spoštovanja. Toda v tem vzdušju ne verjamemo, da so ideje, ki jih je iznašal, padle na rodovitna tla, kakor je povzeto iz drugače postavljenega

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

Potuloči kino SPZ predvaja slovenski umetniški film:

TRI ZGODBE

v soboto, 24. januarja 1959, ob 20.00 uri pri Schützu v Škofičah in v sredo, 28. januarja 1959, ob 20.00 uri pri Voglu v Št. Primožu.

mnenja sekretarja Kärtner Landsmannschaft direktorja Jordana. Temu se niti ni čuditi, saj je Jordan aktiven predstavnik one organizacije, ki po svoji dejavnosti seje razdor v deželi in je nje cilj raznarodovanje koroških Slovencev. Hkrati pa je bilo to ob priložnosti, ko so odpirali »Haus der Heimat« ob botrovanju Ane Köstlin-

Po naši zemlji

ger in Hansa Steinacherja. Po izkušnjah, ki jih imamo, so po naših krajih domovi »Haus der Heimat« služili dejavnosti za zavajanje in potuščevanja našega življa.

Lep pečniški verz, ki ga je ob tej priložnosti citiral deželni svetnik Rader, namreč: Es gibt kein Glück so hehr und rein, als treu dem Volk zu sein«, kar pomeni, da ni tako visoke in čiste sreče, kakor zvestoba svojemu ljudstvu, tolmačijo pri nas z dvojno mora'om. Slovensko ljudstvo odtujujejo svojemu narodu ter ga tako opravljajo za veliko srečo, ki po njihovem mnenju očitno velja le za druge narode. Na žalost služijo tudi domovi »Haus der Heimat« temu namenu.

Bistrica in Šmarjeta pri Pliberku

Proti koncu leta 1957 smo iz Šmarjete pri Pliberku poročali žalostne vesti. Takrat je umrl spoštovani Kosov oče Janez, kmalu nato pa mlada žena sina-naslednika na kmetiji. Razumljivo je, da so bili dogodki hud udarec za družino. Življenje pa gre svojo pot naprej in čas je, ki celi tudi hude srčne rane. Mladi Kos Herman je moral po izgubi spet iskati nevesto, da jo povede na dom v pomoč in oporo. Našel jo je na ugledni Rudolfovi kmetiji na Bistrici pri Pliberku. Gita Rudolfova in Herman Kos sta se domenila, da se vzameta. Nevestin oče, Slavko Rudolf, je nameravano zvezo odobril in novi zakonski par je minuli ponedeljek tudi formalno pred matičnim uradom in cerkvi podpisal zvestobo za skupno življenjsko pot.

Veseli življenjski dogodek so praznovali na ženitovanjskem slavu pri Šercerju v Šmihelu. V sredi številnih ženitovanjskih gostov sta novoporočenca obhajala svoj poročni dan, ki je v veselem razpoloženju trajal do jutranjih ur dru-

PRIREĐITVEK

Slovenska prosvetna zveza naznanja:
Slovensko prosvetno društvo »Danica« v Št. Vidu v Podjuni
ponovi v nedeljo, dne 25. januarja 1959, ob 1/2 3. uri popoldne igro
„Z lastovkami“

v prostorih pri Voglu v Št. Primožu
Vabimo k številni udeležbi!

Slovensko prosvetno društvo v Globančnici bo gostovalo z dramo

ZLATOROG

v nedeljo, dne 25. januarja 1959 ob 7. uri zvečer v Narodnem domu v Žitari vasi.
Srčno vabljeni vsi!

Tečajnice in voditeljica
gospodinsko-kuharskega tečaja
v Št. Janžu v Rožu

VABIJO

na razstavo in zaključno prireditev, ki bo v nedeljo, 25. januarja 1959 pri Tišlerju v Št. Janžu v Rožu.

Razstava bo odprta od 8.30 do 17.00 ure.
Zaključna prireditev bo ob 14.30 uri.

Hranilnica in posojilnica Dobrila vas registrirana zadruga z omenjenim jamstvom

vabi

svoje člane na redni

občni zbor

ki bo v nedeljo, dne 1. februarja 1959, ob 9.30 uri v običajnim dnevnim redom v prostorih Hranilnice in posojilnice v Dobrli vasi.

Zadružniki, pridite na občni zbor polnoštevilno!

Upravni odbor

gega dne. Mladi šmarješki gošci so pod vodstvom glasbene učiteljice Roze v Šmihelu s svojo prav dobro godbo dali poseben pečat slavju ter razgibali mlado in staro v veselem plesu. Ženitovanjskim gostom se je na večer pridružil še mnogo »oknarjev«, ki so se tudi vključili v veselo družbo.

Novoporočenima, Giti in Hermanu, iskreno čestitamo in jima želimo na skupni življenjski poti mnogo let neskaljene družinske sreče! Prepričani smo, da bosta na svoji domačiji tudi zvesto hranila, čuvala in negovala vrline svojih staršev, ki so se med drugim odražale in se odražajo tudi v nezlomljivi zvestobi svojemu lastnemu narodu na Koroškem.

Razne vesti iz Koroške

V Pliberku so minuli teden izvolili novega župana Hansa Micheua, mehanškega mojstra znanega Visotschnikovega podjetja. Izvoljen je bil s sedmimi proti štirim glasovom. Pri volitvi je bil navzoč okrajni glavar dr. Wagner. Župan je iz vrste OVP-jevskih odbornikov. Po izvolitvi je obljubil, da se bo po svojih močeh prizadeval za blaginjo in napredek občine.

V neki beljaški kavarni je mlad kmečki delavec hotel storiti samomor. Gostje so opazovali, da je v pijači, ki jo je naročil, raztopil neke praške. Nato je raztopino izpil v dušku in se kmalu potem obnašal kot ponorel. Obvestili so policijskega uradnika, ki je moža nemudoma spravil v bolnišnico, kjer so mu izvraznili želodec in ga tako ohranili pri življenju. Vzrok nameravanega samomora ni znan.

Na Bistrici v Rožu je na gladki cesti izpodneslo osebni avto in je treščil v drevo ob cesti. Pri nesreči se je šolar Karl Rauter iz Podgorij, ki je sedel v vozilu, precej poškodoval na obrazu in očeh ter si pretresel močgane. Ponesrečenega fanta so z rešilnim avtom prepeljali v bolnišnico za nezgode v Celovec.

KOLENDARIK

Petek, 23. januar: Zar. d. M.
Sobota, 24. januar: Timotej
Nedelja, 25. januar: Spr. Pavla
Ponedeljek, 26. januar: Polikarp
Torek, 27. januar: Janez Zl.
Sreda, 28. januar: Peter N.
Četrtek, 29. januar: Frančišek

Lovci iz pliberškega kraja na lovskem plesu v Mežici

Močna skupina lovcev iz pliberške, libuške, blaške, bistriške in žvabeške občine se je minulo soboto zvečer na povabilo Lovske družine v Mežici udeležila tradicionalnega lovskega plesa v krajevnem Narodnem domu. Mešano družbo po nazorih in mišljenju, ki pa jih plemenito lovstvo družiti v skupino odkritih tovarišev, je vodil višji gozdar Lipe Janschek, ki se s priznanja vredno požrtvovalnostjo prizadeva na področju lovstva. Pričakovane lepega večera v družbi mežiških lovcev in tamošnjega prebivalstva ni nobena razočarala, temveč prijetno presenetilo. Večer je bil zares za vse zelo prijetno doživetje in lepa sprememba v vsakdanjem življenju.

Prisrčen in gostoljuben je bil sprejem v vaški gostilni, pri bivšem Tofu. Predstavniki organizacije Lovske družine v Mežici je izrekel koroškemu gostom iz zamejstva iskrene pozdravne besede in v svoji dobrodošlici naglasil pomen in korist medsebojnega sodelovanja lovcev na obeh straneh meje. Povedal je, da mežiško Lovsko družino veseli, da se lovciem iz Pliberka in okolice lahko oddolži za udeležbo mežiških lovcev na streljaških tekmah v prejšnjem poletju pri Kosmu nad Pliberkom. Izrazil je željo, da bi medsebojne stike še poglobili ter končno želeli, da

bi se lovci iz zamejstva prav dobro imeli in počutili med mežiškimi lovci in ostalim prebivalstvom.

Za topol sprejem se je zahvalil eden izmed zamejskih gostov in med drugim dejal, da ima in mora imeti družina lovcev, kakor imajo v Mežici lepo ime za svoje lovsko društvo, veliko sorodnikov med vsemi s pravim lovskim duhom prežetimi lovci. Skupna misel naj družiti vse brez razlike narodnosti ali različnega miselnega nastrojenja. Lovce družiti velika ljubezen do narave in divjadi, ki naseljuje naše revirje od nižin temnih gozdov do skalnatih vrhov planin. Pravi lovci ne gujejo in usmerjajo obstanek divjadi, brez katere bi bili naši gozdovi dolgočasni in manj zanimivi. Kdor ljubi naravo in vse pestro življenje v njej, ljubi tudi človeka in posreduje ter išče v njem dobroto in lepoto ter si prizadeva za lepo skupno sožitje in se hkrati trudi za odstranjevanje in izločevanje trenj in predsodkov, ki grozijo, da bi ločili človeka od človeka ter sejali mržnjo in vsakovrstno nestrpnost.

Dvorana v Narodnem domu je bila nadvse pestro in okusno ter, lahko rečemo, značilno dekorirana. Med zelenjem iglatega drevja je bila pokazana vsa favna, ki poživlja lovske revirje. Množina nagačenih vsakovrstnih ptičev, štirinogatih ži-

vali in neštete trofeje so vzbudile pozornost, zanimanje in priznanje lovcev iz zamejstva. Videle so je, da so bile tukaj na delu spretnostne strokovne sile z zelo dobrim okusom za estetiko in zdelo se je, da se nahajamo v revirju, kjer nudi narava v zgoščenem prostoru vse, kar poživlja naše gozdove.

Obširno dvorano so ljudje napolnili in zasedli lepo in smotno razporejene mize. Toda pri mizah nikakor niso ostali dolgo, kajti odlična godba mladih muzikantov je pričela marljivo igrati komad za komadom od preprostih pa do zelo modernih. Pari so se pričeli vrteti v veselem plesu. Živahna razgibanost je zamikala vse in morda ni bilo nikogar, tudi med najstarejšimi ne, da ne bi nekajkrat zavrtel svoje pete po podiju s prikupno in prijazno plesalko. Vmes pa so veseli publikli, vsake-mu po želji, stregle brhke natakare, tako da je bilo ustrezno vsem.

V prijetnem vzdušju in sproščenem razpoloženju so ure dolge zimske noči hitro, prehitro minevale. Mnogi skoraj niso hoteli verjeti, ko so pričeli nekateri praviti, da se zunaj že dela beli dan. Prišel je čas slovesa, koroški lovci so se vrnili z lepimi spomini na lovski ples v Mežici, hkrati pa s poglobljenimi vezmi z lovskimi prijatelji onstran državne meje.

Godec in škrat

Dolgo je tega, ko je živel v Dunmuru malo trčen možak. Čeprav je sila ljubil glasbo, se je naučil samo pesem o črnem rekovnjaču. Povsod jo je godel na svoje dude in ljudje so mu metali novce, ker so brili norce iz njega. Nekega jesenskega večera se je vračal godec onit s plesa. Sredi brva blizu doma je stisnil meh pod pazduho in zapiskal svojo pesem.

Kar se je priplazil za njim škrat in si

ga vrgel na hrbet. Škrat ima dolge roge pa se je godec prijel zanje in kričal: »Spusti me, zverina, poganska! Domov moram. Za mater imam deset d'narjev, za tobak nima!»

»Kaj šel je odgovoril škrat. »Ne misli na mater, temveč se dobro primi. Če boš p'edel, si boš zlomil vrat in dudo!»

Kma'u nato je zahteval škrat: »Zapiskaj mi pesem, »Ubog ciganski otrok!»

»Saj je ne znam,« je odgovoril godec. »Ne premišljaj ali jo znaš, ga je zavrnil škrat. »Kar zaigraj, te bom že naučil.«

Godec je pihnil v meh in zaigral tako lepo, da je bilo kaj.

»Častna beseda, takega učitelja kot si ti, pa ni!« je dejal godec in vprašal: »Pa mi še povej, kam hočeš z mano!»

»Na Kumnu danes praznujejo,« je odgovoril škrat. »Igraj jim boš za ples. Ne bo zastoj.«

»To je res dobro, še pot mi boš prihranil,« se je zasmel godec. »Župnik mi je dal za pokoro, da poročim na Kum, ker sem mu za Martinovo ukradel belega gosaka.«

Škrat ga je nesel čez hribe in doline, dokler nista prišla vrh Kuma. Tam je trikrat topotnil s kopitom, pa so se odprla velika vrata. Vstopila sta v veliko dvorano. Na sredi je stala zlata miza. Okrog nje pa je sedelo sto in sto starih žensk.

Ko sta škrat in godec vstopila, so začele pozdravljati: »Pozdravljen škrat! — Koga si nam pripeljal?»

»Najboljšega godca na Irskem« jim je odgovoril.

Neka starica je zacepetala in odprla so se vrata. Kdo je pa pristopical v dvorano. Tisti beli gosak je bil, ki ga je bil ukradel godec župniku.

»Glej no, se je godec začudil. »Z materjo sva ga obrala do zadnje koščice razen ene peruti, ki sem jo dal Rdeči Ma-

riji, pa me je zato župniku zatožila, da sem mu ukradel gosaka.«

Gosak je odrinil mizo in škrat je ukazal: »Zaigraj plemenitim gospem za ples.«

Godec je zaigral, starice so se zavrttele in plesale, dokler niso omagale. Nato je škrat ukazal: »Sedaj pa plačajte godcu.« Vsaka je vzela z'at in ga dala godcu.

»Pri zobu svetega Patrika,« je zavriskal »sedaj sem bogat, da še sam graščak ni tako.«

Za slovo mu je dal gosak nove dude. Spet si ga je orntal škrat na hrbet in se ni ustavil, dokler ga ni odložil na sredi brvi in mu rekel: »Sedaj le domov. Imaš pa dvoje, česar nisi imel: pamet in pesem!»

Godec je potrkal na domače dveri in klical: »Spustite me v hišo. Bogat sem kot graščak in najboljši godec na Irskem sevel!»

»Pijan si,« ga je zavrnila mati. »Prav zares nisem,« se je branil. »Niti karlice ga nisem ponil.«

Mati mu je odprla in ji je dal zlato. »Sedaj pa počakaj in boš slišala kako znam gosti,« ji je rekel.

Nap'hnil je nove dude, toda joi, zavreščale so, kakor da gagaio vse irske gosi. Vse sosedje ie zbudil, smeiali so se in jezili, dokler ni nastavil starih dud. Pa so pele, da nikoli tako.

Ko so se zarana sosedje razšli, je hotela mati prešteti z'atnike, toda v skrinji je bilo samo velo listje.

Godec pa je do smrti godei tako lepo, da nihče tako.

(Irska)

Leopold Suhodolčan:

Solzice Trmice

Nekega večera je Alenka pritekla od sosedovih.

»Mama, kako veliko in lepo punčko je dobila Zalka!« je vzkliknila. »Ne morem ti povedati. Zapira in odpira oči in kliče: ma-ma, ma-ma... In jokati zna res...«

Mama je likala perilo. Utrujena je poslušala Alenkine besede.

»Mama, jaz bi tudi rada tako punčko...«

»Saj jo imaš.«

»Moja pa ni tako velika in lepa.«

»Alenka! Sedaj nimamo denarja. Plašč ti moramo kupiti, da te pozimi ne bo zeblo,« je rekla mama.

»Nočem plašča!« je zacepetala z nogami Alenka. »Hočem novo punčko!»

Stekla je po svojo drobno punčko, jo grobo prijala za roko in jo zalučala mami pred noge. Mami so zatrepetale roke. Žalostna se je obrnila stran.

Alenka je jokala še v postelji, ko je šla spat. Toda njene solze niso prihajale iz srca. To so bile solzice Trmice. Poslala pa jih je stara hudobnica Trma. Najraje jih otrokom pošilja. Njen pomočnik je razbojnik Križavec, tisti grdi pajek s črnim križem na hrbtu.

Tega slovitnega razbojnika je hudobnica Trma tudi tisto noč poklicala, Alenki pa je še v spanju stiskala solze v oči. Razbojnik Križavec se je brž prikazal in se spustil na Alenkin nos. Od tam je speljal drobne niti do srca Alenkine mame, ki je medtem že tudi legla v posteljo. Ko je bila nit napeljana, so po njej začele t'rseti solzice Trmice prav tja na materino srce. In še ena in še ena... Veste, solzice Trmice pa niso kaj prida. Razposajeno so zaplesale po maminem srcu. Poskakovale so v zrak in spet težko padale na srce, da je še komaj utripalo...

Tedaj je zaklicala največja solzica: »Se-strice! Dovolj smo se naplesale. Naveličale smo se plesa... Preparajmo mamino srce in pokukajmo vanj.«

»Da, preparajmo njeno srce!« so ji navdušeno pritrjevale druge solzice Trmice. Poklicale so razbojnika Križavca. Kot mogočnež se je pripeljal po niti. Velik meč je nosil s seboj.

»Križavec, prebodi ji srce!« je ukazala največja solzica Trmica. »Pogledati hočemo vanj.«

Veliki razbojnik Križavec je trikrat pokimal, nato pa precej spustil svoj meč na mamino srce. Mama se je prijela za prsi in zastokala: »Joi, bolil! Kako bolil!»

Alenka se je prebudila. Prislunhila je. Zdaj je razločno slišala, kako je mama pctožila: »Oh, kako me nočoi boli srce... Kot bi mi ga nekdo z mečem paral...«

Še tisti trenutek si je Alenka obrisala z lic solzice Trmice. Zdaj je njena mama lahko mirno zaspala.

TELEBANC I

(PO KAVKAŠKEM MOTIVU PRIREDIL FRANCE BEVK)

Telebani je vas, ki leži neke daleč za luno. Tam se je to zgodilo tisto leto, ko je šel bob v klasie. V vasi so živeli trije možje — Tuk, Muk in Smuk — eden bolj pameten od drugega. Bili pa so veliki prijatelji; vedno so tičali skupaj kot črke v abecedi.

Nekoč so se domenili, da poidejo skupaj na lov. Ves dopoldan so lovili in še pol popoldneva, a še videli niso kakega zajca, nitar da bi ga u'eli.

Prišli so globlje v gozd in zagledali brlog. Vhod vanj je bil tako nizek in ozek, da bi kdo komaj po vseh štirih zlezel skozenj.

»Ei, tu je pa luknja v zemljo,« je rekel Tuk.

Muk in Smuk sta prikimala. Luknja — kaj pa drugega?

»Kaj more biti v nji,« je vprašal Tuk.

»Tema,« je rekel Muk.

»Kdo ve,« je menil Smuk. »Morda pa

je v nji zaklad, ki so ga skrili razbojniki.«

Telebancem so se zasvetile oči. Vsem trem se je zaskominalo po denarju. Radi bi obogeteli.

»Kdo pojde pogledat?« je vprašal Tuk.

»Jaz že ne,« je rekel Muk.

»Jaz tudi ne,« je rekel Tuk.

Bila sta prav toliko junaška kot pametna.

»Bom pa jaz,« je rekel Smuk.

Spustil se je na kolena in se splazil v brlog.

V brlogu je bil medved. Ko je zagledal Smuka, je dvignil tace — comp! — in mu je odtrgal glavo. Ubogi Telebanc je obležal kot je bil dolg in širok.

Tuk in Muk sta dolgo čakala. Ko Smuka le ni bilo nazaj, sta počenila in pogledala v brlog. Videla sta le njegove noge, ki se niso ganile.

Potegnila sta ga iz luknje in se začudena spogledala.

»Ali je Smuk imel glavo?« je vprašal Tuk.

»Ne spominjam se,« je rekel Muk.

»Jaz tudi ne,« je rekel Tuk.

»Teci k njegovi ženi in jo vprašaj, če je njen mož imel glavo,« je rekel Muk.

»Če jo je imel, tedaj to ni on. Če je ni imel, bova vedela, pri čem sva.«

In Tuk je tekel v Telebane, poiskal Smukovo ženo in jo vprašal:

»Povej, ali je tvoj mož imel glavo?«

Žena je dolgo mislila in odgovorila:

»Če je imel glavo ali ne, se res ne spominjam. To pa vem, da sem mu vsako leto naredila novo kučmo.«

Telebanca sta bila z odgovorom zadovoljna. Če je Smuk potreboval kučmo, je torej imel glavo. Če pa je imel glavo, ni tisti, ki sta ga za noče potegnili iz brloga. Potolažena sta odšla domov.

In nihče se ni čudil, da Smuka nikoli več ni bilo nazaj. So bili pač Telebanci, ki so imeli pameti še za prodaj.

prihajali. Nisva samo korak pod vrhom? Hotel sem se skloniti, da bi potipal z roko, Amon me je zadržal. Koraki so prihajali naravnost proti nama. Ni zadnji čas, da se premakneva? Navzdol, nazaj domov!

Amon me je spet stisnil za laket in že sem se z njim vred pognal navzgor. Samo dva koraka in bila sva na poti. Kako daleč je do prvih smrek? Ali je tam zares meja? Še preden bi si mogel odgovoriti, so se pred nama v jarki luči pokazale mogočne smreke. Planila sva mednje.

»Stoj! Stoj!«

Luč je poskakovala po smrekah, med katerimi sva drvela strmo navzdol. Morda je za nama še klicalo, morda tudi streljalo, ne vem, tudj Amon ni vedel. Nekajkrat sem še zagledal raztrgani pramen jarke luči, potem je bilo vse črno in zdelo se mi je, da drviva v brezdanji prepad.

Deset, dvajset, trideset in še več dimnikov. Visoki so, nekateri popolnoma črni, drugi vsaj v spodnji polovici umazano-rdeči. Po pet, šest v ravni vrsti in drug pri drugem, malo presledka in spet dimnik pri dimniku. Iz nekaterih se vali gost, črn dim, iz drugih se dviguje komaj zaznaven temnosinji steber, tisti tam na koncu bruhaj rjavkastordeče goste oblake, na drugem koncu pa bljuvajo visoke peči zdaj črn, zdaj siv, zdaj ognjenordeč dim. Ker so dimniki tako blizu skupaj, se nad njimi zbira dim v en sam oblak, iz kate-

rega neprestano padajo črnikaste saje. Padajo na tovarniške zgradbe, da so vse umazane in črne, padajo na delavce, ki opravljajo zunanje delo, na hiše ob cesti vzdolž železarne, na ljudi, ki morajo po opravkih in tudj na bregove, ki se dvigajo na vsaki strani dolge in ozke doline. Že prvi dan se mi je zdelo, kot da sem v globokem koritu, iz katerega veter ne more nikoli izpihati vsega dima, ki ga nabruha tolikšna množica dimnikov. Zdaj, po dveh mesecih, je ta občutek še mučnejši. Samo vrh pobočij — tak — na desni kot na levi — je sneg bel, povsod drugod pa umazanostivkast, med tovarniškimi zgradbami, kolikor ga je še, celo črn. Pa je zapadel komaj za božič. Kakšen bo čez teden, dva?

Nisem bil slabo oblečen in imel sem tople rokavice, vendar sem drgetal od mraza. Zavezje, ki sem ga metal na vagonu, je bilo ledenomrzlo, roke so mi primrzovale nanj.

»Ščiplje, kaj?«

»Vam je dobro, grejete se spredaj in zadaj!«

»Pridi in ogrej se še ti!« me je povabil vozač na lokomotivo.

Nisem si dal reči dvakrat; rok sploh nisem več čutil, tudi nog ne.

»Zgodaj je pritisnilo.«

»Pred pravo zimo bo še popusti'o.«

»So tu še hujše zime kot pri nas?«

»Hujše niso, pač pa daljše. Vidiš, da sonca skoraj ni, kolikor ga je, ga zadržuje ta prekleti dim, ki leži nad kotlino.«

»Od kod ste?«

»Menda me ne boš vikal! Delavca sva in domača človeka. Od kod si ti?«

»Iz Podloga, to se pravi s Strmca.«

»Jaz pa s Poljan, iz tistega dela Koroške, ki je pripadel Jugoslaviji.«

»Nisem bil tam. Pravzaprav nisem bil še nikjer. S Strmca sem prišel naravnost sem v Donawitz. Kako je na Poljanah?«

»Lepo,« je zavzdihnil od saj in olja umazani vozač. »A kaj ti pomagajo lepi gozdovi, ki niso tvoji, kaj sončni pašniki, ko se na njih ne pase tvoja živina, in rodovitne njive, ko ne rodijo tebi? Nekoč je bilo dobro pri nas! Imeli smo fužine in zaslužilo se je.«

»Si že dolgo tu?«

»Pet let.«

»Si bil medtem kaj doma?«

»Vsako leto grem pogledat, za božič ali za veliko noč.«

Še trikrat sem zlezal k liubeznivemu vozaču, Tevžeju Reberniku s koroških Poljan. Če bi še vozil Herr Schmaus, bi gotovo moral ves čas zmrzovati, a Tevžej Rebernak, ki je po božiču prevzel lokomotivo, je bil drugačen človek. Lahko si se pogovoril z njim, Herr Schmaus pa ni znal drugega kot: Marko, delati! Marko, ne statil! Drugo pa vse po nemško. Niti besede ga nisem razumel. Na srečo ni bi-

Kje ste, Lamulovi?

Anton Ingolič

Zakaj nisva pila še enkrat, še tretjič? Takšne vode zares nisem pil nikoli več. Kolikokrat sem si je zaželel v prahu in vročini globoko pod zemljo? Zalegla bi bila več kot kava in vse mogoče nemške in francoske hladilne pijače.

Ne da bi kaj rekla, sva nadaljevala pot. Vsakih deset, petnajst korakov sva obšla. Sredi rebri me je začel oblivati znoj. Če naju vlove, naju bodo po nekajdnevem zasliševanju spodili domov, Amon bo še nadalje grobar, jaz pa dninar in težak na sosednjih kmetijah; če naju ne vlove, pa dolgo, zelo dolgo ne bova vide-la domačih krajev in domačih ljudi. Kaj bi bilo boljše?

»Boš zares umolknil?« sem vprašal, da ne bi slišal bitja svojega srca.

»Bom.«

»Za eno leto?«

»Kakor sem rekel.«

V bližini je počila veja.

Amon me je stisnil za laket. Odrevel sem. Še enkrat je počilo in potem so se zaslišali počasni koraki. Čedalje bliže so

ZA GOSPODINJO IN DOM

Razsoljevanje in prekajevanje mesa

Pri nas najbolj znan način shranjevanja mesa je razsoljevanje in prekajevanje. Za razsol določeno meso moramo natančno stehtati. Sveže meso razgrnemo in ohladimo, zmraziti ne sme.

Razsol pripravimo takole: Za 100 kg mesa vzamemo 20 litrov vode, 4 kg soli, 10 g solitra in 1/4 do 1 kg sladkorja, 2 dkg popra, 3 dkg kumine, 4 dkg brinovih jagod in 5 dkg česna.

Vodo s soljo, solitrom in sladkorjem prekuhamo in ohladimo.

Polovico soli, solitra in sladkorja raztopimo v vodi, prevremo in damo hladiti. Drugo polovico dobro zmešamo in nadrgnemo z njo posamezne kose mesa po vseh straneh, zlasti močno nadrgnemo gnjati in pleča. Drgnemo tako dolgo, da se sol raztopi in postane meso vlažno.

Za vlaganje mesa moramo imeti posebno kad ali čebriček iz trdega lesa z odlično napravo. Pred uporabo poribamo posodo z vročim lugom in jo izplaknemo z mrzlo vodo. Nasoljeno meso vlagamo tesno v kad, večje kose na dno, manjše med večje in na vrh. Vsako plast potresemo s poprom, brinjem in kumino in poskropimo s česnovo vodo. Drugi dan vlijemo ohlajeno slanico na meso, tako da ga ta popolnoma pokrije. Vsak drugi ali tretji dan slanico odtočimo in jo ponovno vlijemo na meso. Meso pokrijemo z desko in obtežimo s kamni. Ako je slanica premalo, prilijemo toliko prekuhane in ohlajene vode, da je meso pokrito. Vsak teden meso preložimo in ga pri tem obrnemo. Tanjši kosi mesa naj bodo v razsolu dva do tri tedne, večji kosi mesa

štiri do šest tednov, gnjati in pleča pa po velikosti šest do osem tednov. Na vsak kg teže računamo približno en teden.

Ko vzamemo meso iz razsola, ga z mrzlo vodo speremo kar v roki, ne smemo pa ga namakati v vodi. Nato ga obrišemo.

Če ni dovolj mrzlo, ko meso vlagamo, dobi slanica neprijeten vonj. Tedaj jo odlijemo, kad pa temeljito očistimo; po potrebi jo celo ostružimo, meso pa polijemo s sveže kuhano ohlajeno slanico.

Posodo, v kateri je meso v razsolu, moramo dobro očistiti, ko denemo meso v dim.

Prekajevanje

Oprane in obrisane kose mesa obesimo za en dan v dimnico, ne da bi kurili, da se meso posuši. Potem kurimo s suhimi bukovimi drvimi, ki jih mešamo z brinovim lesom. Dim naj bo topel, ne pa vroč. Meso naj bo vsak dan nekaj ur v dimu, nato naj se spet ohladi, dokler ne dobi enakomerne značilne barve in je lepo suho. V prevročem dimu se začne mast topiti. Meso postane suho in trdo. Manjše kose prekajamo dva do tri dni, večje, zlasti gnjati, šest do osem dni. Dovolj prekajene kose obesimo na zrak, da se do konca posuše.

Če v vlažni shrambi meso plesni, ga vsak dan obrišemo s suho krpo.

Zimska kozmetika

Povabili so nas na večerjo, v gledališču imamo predstavo, ki smo si je že dolgo želeli, vendar nas nikakor ne mika, ker nas rado zebe in tedaj v družbi z rdečim nosom in vijoličastimi lici tudi prav nič prikupno ne učinkujemo. Ali je pa to tudi res potrebno? Ne, če se ravnamo po nekaj prav preprostih nasvetih, ki preprečujejo takšne kozmetične nevednosti.

1. Ali pogosto občutite, kako vam šine kri v obraz, če stopite v topel prostor? Videti ste zadihani in v zadregi. Verjetno imate nekoliko presuho po't in potrebujete hranilno mastno kremo za noč in polmastno varovalno kremo za dan.

2. Razkopane ustnice? Ponoči si jih natrišite z mastno hranilno kremo, a preden si jih podnevi nardečite, si jih omehčajte

z brezbarvnim vazelinskim svinčnikom za ustnice.

3. Če hitro od mraza zaripnete v obraz, pazite predvsem, da pozimi ne uporabljate nobenega rdečila, ki vleče na oranžno. Ne za ustnice in za lica! Izberite si puder v nekoliko temnejši barvi kakor običajno, in sicer v toplo rjavkastem tonu.

4. Ali ste že kdaj opazili, kako neprijetno učinkuje na nas človek, ki je videti že na prvi pogled ves premražen? Prav isti občutek imajo ljudje ob nas, če v toplem prostoru trepečemo od mraza, ker smo premalo obelčene in nas je zunaj prezebilo do kosti. Kljub sloviti vitki liniji nosimo torej pozimi rajši kakšen kos perila več, da ne bomo videti, kakor ledene sveče, ki ustvarjajo okrog sebe hlad že s svojim videzom!

Nevarnost steklenic brez napisa

Red pri steklenicah in stekleničkah se v gospodinjstvu kaj rad zanemarija in vendar prav ta nered lahko resno ogroža zdravje in dostikrat tudi življenje samo.

Prva razvada je ta, da se navadno za nakup različnih tekočin uporablja ena in ista steklenica. V steklenici, ki nosi navadno le vinsko nalepko je zdaj kis, zdaj olje, potem bencin, petrolej ali morda celo jedka tekočina. Kako blizu je tu nevarnost! Ne izgovarajte se, da nimate dovolj steklenic, raje napravite red. Določite za vsako tekočino steklenico in uporabljajte isto vedno samo za to. Na vsako steklenico dajte nalepko z označbo vsebine.

Steklenice z jedko vsebino prav gotovo ne spadajo v jedilno shrambo. Za take steklenice poiščemo v stanovanju kotiček, ki bo otrokom nedosegljiv in jih še posebno skrbno označimo. Prav storite, ako v zamašek zabodete bucico ali gramofonsko iglo. Čim kdo seže po steklenici — četudi v temi — se takoj zave, da je tu nekaj nenavadnega.

Prav tako moramo imeti označene tudi vse stekleničke z zdravili. Če smo za kakšno stekleničko v dvomih, ker nima oznake in ne vemo točno kaj se v njej nahaja, je bolje da vse skupaj s stekleničko vred vržemo v smeti (ne v ogenj!), da se ne zgodi nesreča.

lo kaj razumeti; vse, kar mi je imel povedati, mi je lahko pokazal z roko. Zapeljala sva se s praznim vlakom k velikemu kupu starega železja. Herr Schmaus si je prižgal pipo in se grel na lokomotivi, žerjav, ki ga je upravljal delavec v mahni kajuti, je začel polniti vagone, jaz pa sem pobiral tisto železje, ki je padlo žerjavu iz čeljusti. Večinoma so bili manjši, lažji kosi, bilo pa je tudi nekaj večjih, težjih, ki jih žerjav ni mogel pobrati s tal. Prve dni sem se na pol mrtev odvrlel z dela. Pa se mi je hrbtenica le zravnala in roke so oteklenele, le uho se ni moglo privaditi nemški govoric in jezik mi ni bil pokoren, ko sem skušal ponoviti to in ono nemško besedo. Zato sem se razveselil novega vozača, čeprav prve dni ni bil nič kaj zgovoren. Kako leto mu je moralo biti čez trideset in bil je visok, širok v plečih, pravi hrust. Tega dne sva se le zblížala.

»Tako, danes bomo zaključili devetnajstoštiriindvajseto, jutri pa začeli petin dvajseto. Letošnje ni bilo kaj prida.«

»Ni, sem bolj vzdihnili kot rekel. Zaradi mojega vzdihla je menda vprašal: »Nimaš matere?«

»Imam,« sem odgovoril.

»Tudi oče ti še živi?«

»Mislim, da še živi.«

»Ne veš, ali živi ali ne? Kje je?«

»Ne vem. Od mladosti je delal tu v Donawitzu, pri plavžih, konec poletja pa je

odšel. Nihče ne ve kam. Morda si ga poznal. Luka Lamut, majhen, čokat, godrnjav človek.«

»Mogoče sem se srečal z njim. Preveč nas je, da bi vsakega obdržal v spominu. Samo naših ljudi je več sto.«

»Več sto?« sem se zavzel. Tu in tam sem slišal domačo besedo, toda bil sem tako zbežan, da do tega dne nisem z nikomer načel pogovora, stric pa ni govoril o rojakih.

Ko je sirena oznanila konec dela, me je Rebernak povabil s seboj.

»Pridi, spila bova kozarec kuhanega vina! Danes si menda nazebel.«

»Sem, prekleto, da sem.«

Domače je bilo v krčmi: zelena kmečka peč, domača govornica, glasen smeh. Kakor da bi sedel pri Raku spodaj v Podlogu. Velik napis »Gasthaus beim Prlek« in gostilničarjevo ime Valentin Jurko sta mi že prve dni padla v oči, mikalo me je, da bi vstopil, a sprva nisem imel denarja, pozneje pa mi je bilo žal zanj, a tudi nisem imel nikogar, ki bi bil šel z menoj. Amon ni hodil v gostilne, sploh se je izogibal ljudi, stric Lenart pa je nekoč, ko sem ga povprašal po tej gostilni, zaničljivo zamahnil z roko in rekel: »Tja ne hodi! Imamo druge, uglednejše gostilne! Morda so res uglednejše, sem omamljen od toplote in vina pa domačini ugovarjal stricu, toda tako domača, tako topla gotovo ni nobena. Kaj uglednost, če se čutiš

tujca, tu pa spokojno sedi za pečjo, kakor doma, poslušaj, govoriš in se smeješ.

Krčma se je počasi polnila. Prihajali so sami priletni, postavni možje.

»Dober večer!«

»Dober večer bog daj!«

Domača beseda, domači ljudje!

»Hé, Rebernak, kuhano vino, vroča peč, samo ženska ti še manjka! Kako dolgo boš še sam?«

»Na pomlad prideta s fantom.«

»Prav imaš, več porabiš in slabše živiš, če si sam; jaz sem sprevidel to po dveh tednih.«

»Jaz pa sem že prišel z Mojco.«

»Seveda, komaj sta se vzela, pa ne bi mogel spati brez nje.«

K najini mizi so prisedli trije starci; čeprav sem še malo vedel o svetu in ljudeh, sem videl, da so tudi oni bili nekoč taki hrusti ko Rebernak, moči so jim izpile žgoče peči, pljuča razjedle črne saje, težko železje pa jih je usločilo, da so zlezli vase.

»Bog daj, Rebernak!«

»Kako je, možje?«

»Veš, kako. Naše je minilo.«

»Še boste zlili vase nekaj sodčkov Jurkove žlahtnine.«

»Eh, eh! Včasih smo jo res pili, zdaj pa ... kaj bil ni denarja, ni prave volje, ni, kot je bilo.«

»Kie so poljanski časil?«

»Hudič jih je vzela z železarno vred.«

Pa hranilnik?

Če dobi otrok takole za rojstni dan ali pa za dobro spričevalo hranilnik, je v hiši veliko veselje, hkrati pa ima mamica v rokah močno orodje za dobro vzgojo svojega naraščaja. Seve pa mora mamica svojemu otroku tudi vselej povedati, v kakšen namen naj hrani denar: ko bo imel toliko in toliko, bo lahko kupil tetki lepo knjigo, sebi pa igračo, ki jo ogleduje v izložbenem oknu vsako popoldne, ko se vračata z mamico s sprehoda. Potem pa bo treba misliti na celoletni šolski izlet ob koncu leta. To bo stalo precej, mamica pa nima toliko...

Denar, ki si ga otrok sam prihrani, je zdrav v pravem smislu besede, ker kot vzgojno sredstvo tudi nekaj zaleže. Otrok pa se ga nauči pravilno vrednotiti. Da bo tak otrok pravilno obračal denar, ko bo dorasel in bo živel ob svojem, menda ni treba posebej omenjati.

Seve pa mora mamica ali oče skrbno paziti, da se otrokovo varčevanje ne sprevrže v skopuštvu, ki se v odraslem človeku spremeni v sebičnost in nevoščljivost. Otrok mora vedeti, zakaj varčuje, vedno mora imeti pred seboj cilj, ki ga bo dosegel, ko si bo prihranil določeno vsotico.

PRAKTIČNI NASVET

Lepotna maska iz korenja

Mlado, sveže korenje narzemo v kašo, ki jo nanesemo na obraz in pustimo kakih 10 minut, nato pa masko s svežo krpicco zberemo z obraza. Koža bo postala lepo mlada in čista, če to masko ponavljamo več dni.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Ozeblina

Vsako leto se v mrazu povzročajo z mučno točnostjo in izginejo šele ob toplih žarkih poznega pomladanskega sonca. V lažjih primerih se pokažejo kot vijoličasti srbeči madeži na rokah, nogah in na uhljih, povsod kamor seže mraz, v težjih se pa zelo odpro, skele in močijo. Najbolje je seveda, če se jim utegnemo čisto izogniti, tako da se zavarujemo proti mrazu in vlagi, kakor najbolj moremo. Če imamo občutljive roke, pazimo, da ne bomo pozimi niti nekaj trenutkov vlažne.

Če je pa nesreča že tu, skušajmo pomagati delno s teovadbo, delno pa s krpami in mazili. Če imamo ozeble prste na rokah, podrimo roko nekajkrat na dan vsaj za deset minut nad glavami in pri tem gibajmo s prsti. Razen tega pazimo, da ne bomo nikoli dolgo časa držali rok navzdol. Prav dobro koristijo za ne prehudu ozeble roke in noge večkrat na dan tople kopeli v vodi, ki smo v nji zavreli orehovo listje, in sicer 25 g listja na 1 liter vode. Dobro osušimo in nato natremo kožo z mazilom: 40 g škroba zmešamo s

par kapljicami glicerina, dodamo po 10 g Peru balzama in 10 g lanolina in 1 g tanina.

Tiste ozeblina, ki niso na vidnem mestu, lahko enkrat na dan s čopičem namažemo s tekočino iz 1 g ihtiola in 20 g tekočega kolodija. V tem primeru ozeblin ni potrebno kopati ali mazati s kakšnim drugim mazilom. Ta recept je praktičen posebno za tiste, ki so ves dan z doma in za druge postopke nima dovolj časa.

Če so se pa ozeblina že odbrle, nas zelo olajša mlačna kopel v vodi, ki smo jo razredčili z vodikovim perkisom, in sicer en del vodikovega perkisa na štiri dele vode. Po kopeli osušimo odbrte ozeblina s sterilno gazo in jih namažemo z mazilom iz 2 g Peru balzama, 1 g srebrovega nitrata in 50 g vazelina. Mazila naročimo v lekarni. Ako imamo doma slučajno električni aparat, kakor ga imajo frizerji za sušenje las, si ozeblina večkrat na dan osušimo s toplim zrakom. Če pa še vse to ne pomaga, se moramo karkoli zateči po strokovno pomoč k zdravniku.

Rebernak mi je povedal, kako se je bilo zgodilo: Poljane so imele veliko železarno, dajala je kruha vsej dolini in hribov naokoli, pa so jo devetindevetdesetega zaprli, ker je gospodom prinašala premalo dobička. Peči so prodali, stroje odneli sem v Donawitz, železarje odnustili. Nekaj so jih vzeli, tudi tele tri starce, večina pa se je raztepla po svetu. Tudi Rebernakovega očeta so vzeli, a se je čez deset let vrnil, toliko, da je doma umrl. Tevžer je menil, da se bo doma obdržal, pa je bilo vsako leto slabše, moral je čez mejo. Upal je, da se bo že čez dve, tri leta vrnil, a je tako, da bo čez nekaj mesecev prišla za njim še žena z otrokom.

»Dve, tri leta, tako računam,« je govoril bolj sebi kot meni. »Dve, tri leta, da se obelčemo, da si prihranimo kak denar in da se pri nas odpre.«

»Dve, tri leta!« se je zasmel eden od starcev, ki so prisedli. »Tudi jaz sem tako rekel, vsi smo govorili tako. Pa jih bo na pomlad šestindvajset, kar smo tu. Tvoj oče je šel umret domov, meni je vseeno, kje me vržejo v zemljo.«

»Meni ni vseeno,« je oporekal drugi starac, »rajši bi ležal v domači zemlji, rajši bi...«

»Eh, Munkač, kaj boš govoril,« je tretji zatarnal, »kaj bi rajši! Obračaš in obračaš drugi pa obrnejo.«

(Nadaljevanje sledi)

JO HANS ROSSLER:

Leksikon

Hugo potrebuje neko besedo. Hugo bi rad vedel, kako se piše »birokracija«. In ker Hugo nima leksikona in si leksikona kupiti ne more, sklone Hugo oditi do mestne knjižnice in tam pogledati v leksikon.

Hugo pride v mestno knjižnico. To je velika stavba, velikanska stavba. Pred vhodom stoji vratar in nezaupljivo gleda vstopajoče.

»Kam?« vpraša.
»V mestno knjižnico.«
»Naravnost. Srednji hodnik. Desna vrata.«

Za vrati je zopet stal nekdo in dejal: »Dežnike in palice morate oddati!«

»Oprostite,« je dejal Hugo, »jaz bi rad samo za trenutek — rad bi le za hip nekaj pogledal — takoj pridem nazaj —«

»Dežnike in palice morate oddati!«
»Toda jaz bi rad samo —«
»Predpisi so predpisi! Tu imate številko.«

Iztrgal je Hugu palico iz roke, mu stisnil v roko številko in potem šele je smel Hugo dalje, po srednjem hodniku proti desnemu vratom. Tedaj je zopet prišel nekdo k njemu.

»Kam?«
»V mestno knjižnico.«
»Saj ste že v mestni knjižnici. Kam bi radi tukaj? Kaj želite?«

»Rad bi nekaj pogledal.«
»Kaj pogledal?«
»Eno besedo v leksikonu?«

»Torej bi radi v leksikonu nekaj prebrali.«
»Da.«
»Čitalnica v drugem nadstropju, tretja vrata levo.«

Hugo gre v drugo nadstropje in se obrne k tretjim vratom levo. Možak pred vrati ga zadrži.

»Vašo izkaznico?« vpraša.
»Kakšno izkaznico?«
»Vašo čitalniško izkaznico!«
»Nimam čitalniške izkaznice.«

»Brez čitalniške izkaznice ne smete tukaj noter. Čitalniške izkaznice dobite v tretjem nadstropju, četrta vrata desno.«

»Toda jaz bi rad le eno samo besedo —«
»Čitalniške izkaznice v tretjem nadstropju, četrta vrata desno.«
Hugo zleze do tretjega nadstropja. Tam mora čakati dvajset minut, da pride na vrsto.

»Zelite?«
»Rad bi čitalniško izkaznico.«
»Za vse leto?«

»Ne, samo za en dan.«
»Za kateri dan?«
»Za danes?«
»To ni mogoče.«
»Zakaj ne?«

»Dnevne čitalniške izkaznice izdajamo samo dopoldne med deseto in dvanajsto uro.«
Hugo postaja počasj nemiren.

»Oprostite, če vprašam.« pravi z že nekoliko privzdignjenim glasom, čemu ste potem to soboto tudi zdaj, popoldne, odprli?«

»Nismo jo odprli. Le odprto imamo.«
»Kakšna je razlika v tem?«
»Odprto imamo samo za ljudi, ki nujno potrebujejo čitalniško izkaznico.«

»Nujno potrebujem čitalniško izkaznico.«
»Potem morate izpolniti nujnostni zahtevek,« se glasi odgovor. »Formularje za to dobite v petem nadstropju, deseta vrata desno. Zahtevku morate priložiti rojstni list, potrdilo o nezakazovanju, potrdilo o prijavi in potrdilo o plačanih davkih. Razen tega morate navesti in dokazati, čemu potrebujete tako nujno čitalniško izkaznico.«

»Toda spoštovani!« vzklikne Hugo jezno. »Saj vendar nočem ostati vas častni član! Rad bi samo pogledal v leksikon eno samo besedico, eno samo samcato besedico!«

»Za to vendar ne potrebujete čitalniške izkaznice.«
»Toda uradnik v čitalnici mi je vendar dejal, da brez čitalniške izkaznice ne smem v čitalnico.«

»V tem ima prav.«
»Toda —«
»Kaj pa bi radi sploh v čitalnici? Vi vendar ne želite v leksikonu brati, temveč le pogledati eno besedico. To pa lahko storite tudi brez čitalniške izkaznice.

V etimološkem kabinetu, pritrčje, vrata štrinajst.«

Hugo se odplazi zopet po stonnicah v pritrčje. Dobro, da je moral oddati svojo palico! Kajti zdaj bi jo v jezi gotovo zlomiti na steni. Pred sobo štrinajst nihče ne stoji pred vrati. Hugo lahko torej brez ovir vstopi in se poda k okencu. »Ali bi lahko dobil leksikon?« vpraša.

»Potem pa morate najprej podpisati formular z zahtevkom.«

Hugo podpiše formular.
Uradnik pritisne nanj pečat: »Odobreno.«

»Lahko dobim zdaj leksikon?«
»Stopite k okencu nasproti.«
Hugo stoji k okencu nasproti.
»Rad bi leksikon.«

Uradnik potisne Hugu listek.
»Napišite svoje želje na knjižni listek.«
Hugo izpolni knjižni listek. Hugo napiše: Leksikon. Hugo odda listek. Hugo dobi zanj številko.

»Vašo številko bomo poklicali. Počakajte tam na klopi.«

Hugo ima številko 333.
Uradnik tedaj zakliče: »Številke od 27 do 32.«

Čez eno uro sliši Hugo:

»Številke 333 do 337.«
Hugo hiti k izdaji. Hugo pričakuje knjigo. Toda Hugo dobi samo listek nazaj. Na niem piše: »Točnejše podatke.«

»Kako?« vpraša neumno.
»Navesti morate, kakšen leksikon bi radi. Imamo veliki konverzacijski leksikon, mali konverzacijski leksikon, besedni leksikon, pojmovni leksikon, homomastiks leksikon, leksikon idiomov, etimološki leksikon, leksikon sinonimov in še kakšnih dve sto specializiranih leksikonov. Naslednji prosim.«

»To je že preveč!« vzklikne Hugo divje. »Rad bi samo navaden leksikon, kjer bi lahko pogledal, kako se piše neka beseda.«

»Za to potrebujete pravopisni leksikon.«
»Seveda!« pravi Hugo.

Hugo zopet odda listek. Tokrat dobi številko 4006. Hugo mora čakati dve polni uri. Končno dobi leksikon. Hugo prične iskati besedico »birokracija.« Začne pri Bal, preko vseh mogočih besed, ki začenjajo z »b« do bingljati. Vedno bliže je.

»Binom — bipolaren — bira — birič — birma — bisaga?«
Hugo bere še enkrat, od zadaj naprej. In zopet od spredaj nazaj. Toda besedice birokracija ni v leksikonu.

Hugo nese knjigo nazaj.
»Tu nekaj ni v redu. Tukaj manjka nekaj.«

»Kako?«
»Besedice »birokracija« ni v leksikonu.«
»To ni mogoče,« pravi uradnik nezaupljivo, »pokažite knjigo — Ho, tu manjka cel list!«

»Vidite,« pravi Hugo ponosno.
Bolje bi bilo, če bi ne bil ponosen.
Uradnik ga vrta s pogledi.
»Kdaj ste si izposodili knjigo?«
»Pred desetimi minutami!«

»Potem morate knjigo plačati. Poškodbe morate prijaviti takoj pri prevzemu, kajti sicer je izposojevalec glasom čitalniškega reda odgovoren za vsako škodo. Ugovori so brezpredmetni. S podpisom zahtevka ste se podvrgli pravilom čitalniškega reda. Kam bi pa prišli, če bi si vsakdo iztrgal iz knjige toliko strani, kot se mu zdi? Kaj bi vi rekli na primer, če bi dobili v roke knjigo, v kateri manjka prav tista stran, ki vas zanima?«

Hugo ne reče ničesar. Hugo ne ve, kaj se dogaja. Hugu se zavrti pred očmi in Hugo eksplodira. Ko pride Hugo zopet k sebi, sedi v zaporu. Pred njim stoji paznik:

»Imate kakšne želje? Pisalni pribor? Knjige?«
Tedaj pravi Hugo:

»Da, dajte mi prosim naglo leksikon, v katerem je beseda »birokracija.« Kot svobodni človek sem moral prositi dvajset uradnikov za dovoljenje, sem moral podpisati listke, sem moral tekati od Poncija do Pilata, sem moral čakati pet ur — in ga nato kljub temu nisem dobil. Zdaj nisem več svobodni človek, sedaj sedim v luknji, zdaj bi rad vedel, koliko časa bo zdaj trajalo.«

ZLOČINI OBTOŽUJEJO: Pokol v Varšavi

Končno je napačil dan in po neki čudni ironiji je bil to lep dan, poln sonca. In tedaj so si pogledali v lice: vsi z utrujenimi očmi, uglašili zaradi trpljenja, apatični in vdani v usodo. Naj se zgodi, kar se ima zgoditi, naj nas postreže, toda naj nas ne mučijo več s čakanjem na neznan.

Okrog o-mih zjutraj so se na zidovih pojavili ležaki. tudi tokrat podpisani samo od Judenrata, ki so obveščali, da morajo po nemškem ukazu vsi Židi iz »velikega geta« zapustiti svoje domove in se do desetih zjutraj zbrati v naslednjih ulicah: Smocza, Gensia, Dzika do trga Purysov. Prevedevano je zakleniti vrata stanovanj, vse kar je v njih, mora ostati tako kot je bilo. Dovoljeno je vzeti s seboj samo hrano za tri dni in posodo za vodo. Vsak Žid, ki bi ga še po deseti uri našli v velikem getu, bo ustreljen.

Hitlerianski načrt je bil vrazji: zakaj bi »čistili« ulico za ulico hišo za hišo, ko je vendar moč zbrati Žide na enem samem prostoru in storiti z njimi kar hočejo?

Tokrat so nemški morilci delali brez židovskih policajev. Kaže, da so židovski hlapiči že padli v nemilost pri svojih hitlerjanskih gospodarjih, ki niso več potrebovali biričev. Njihova usoda je bila torej zapečaten.

Procesija iz velikega geta se je brez prestanka vila proti štirim cestam. Neskončno število ljudi s prtljago in brez nje. Šli so na neko mesto za tri dni, ne da bi vedeli, kje je ta kraj. Po cesti so mnogi onesveščeni pada'i na tla; ko so hodili, so odmetavali blazine, odeje, kovčke — bili so pretežki. In zakaj bi jih vlačili s seboj, tako in tako so šli na morišče.

Sto petdeset tisoč je valovalo kot razburkano morje iz ulic Leszno, Karmelicka, Dzika, Nowolipki na zbirališče, kjer so se razmestili po dvoriščih, kletih, pritrličjih in podstrešjih tujih hiš. Točno ob desetih je nemška žandarmerija zaprla ceste, ki jih je bilo treba izprazniti. Na prvi pogled je bilo videti, da tamkaj ni ostal nihče več, toda želim, da bi Hitler imel toliko ran v grlu, kolikor Židov je ostalo skritih. Mnogo so jih odkrili in na mestu ustrelili, drugim pa je uspelo, da so se skrili in ostali živi.

Nemci so sklenili, da ne bodo pustili v Varšavi več kot petintrideset tisoč Židov. Za teh petintrideset tisoč so pripravili številke, ki jih je izdal Judenrat in nemška podjetja, ki so zaposljevala Žide. Dve sto tisoč ljudi je bilo že pokončanih, sedaj jih je bilo treba pokončati še sto petnajst tisoč.

Izvršitev obsodbe se je začela v nedeljo 6. septembra in je trajala do petka 11. septembra do predvečera praznika »Rosch-Hascianan«. V teh šestih dneh so pruski junkerji pokončali sto tisoč židov. Vse je šlo gladko, brez velikih težav, kajti vsi so bili zbrani v treh ali štirih ulicah.

VALTER FOITZICK:

Dama z živci

Opisal vam bom damo poleg mene v tramvaju. Pripada h krogom, ki nosijo kožuhovinaste plašče, srednjih let, takšna, kakršne človek rad pogleda, če sedijo v tramvaju nasproti. Toda ta dama ne sedi meni nasproti, temveč poleg mene. Istočasno sva vstopila, ne poznavava se, toda jaz vem nekaj o njej. Ne pričakujete, da vam bom izklepetal kakšne indiskretnosti iz njenega privatnega življenja. O njenem privatnem življenju ne vem prav ničesar. Toda nekaj vem o njej, nekaj vem! In to vam bom povedal: vem, da dama nima voznega listka.

Sedaj boste rekli, da ni to nič posebnega, kajti večina ljudi, ko vstopijo v tramvaj, nima voznega lista, morajo ga šele kupiti. Toda poglejte, prav tu pri naši dami nekaj ni v redu. Dama ne kupi listka.

Sprevodnik prihaja, hodi sem in tja, stoji pred damo in vprašuje vse vprek, kje je kdo brez listka. Vem, kaj dela pri tem sprevodnik. Manj gleda ljudem v oči,

Eno minuto kasneje je imel Hugo v rokah leksikon in bral v njem:

»Birokracija — zasmehljiv naziv, ki so si ga izmislili šaljevci za neobstoječe stanje pretiranih uradnih postopkov in poslovanja.«

cah. Te ulice so obkrožili s kordonom obo-roženih policajev. Na vsakem koraku puška, vsak trenutek strel. Ljudje so se gnetli povsod; porivali so drug drugega, čakajoč, da jih bodo kot živino odpeljali na morišče; ne, ne kot živino, temveč kot črve, kajti živina moka, kadar čuti dah smrti, se brani in se ne pusti ubiti. Nas Žide pa je Hitler spravil v tako duševno stanje, da pred smrtjo nismo niti kričali več, niti se branili. Ukazali so nam vstopiti v kletko in vstopili smo.

In morilčeve roke so morale brez prestanka. Ukrajinci in Nemci so hodili od hiše do hiše ter s streljanjem iz revolverjev podli ljudi na cesti, vse, tiste, ki so dobili številke in tiste, ki jih niso imeli. Na cesti so se morali postaviti v vrste po pet. Hitlerjevski krvniki, z revolverjem v eni roki in pendrekom v drugi, so jih preštevili. Šteli so, dokler se niso utrudili, potem pa so ukazali tistim, ki so imeli številke, naj odidejo domov, druge pa so obkrožili in jih odpeljali na Umschlagplatz.

Tako se je nadaljevala selekcija dan za dnem od šestih zjutraj do šestih zvečer. Ljudje so omedlevali brez kruha in vode. Kogar so našli v skrivališču, so ga zvelkli ven, ga pustili narediti par korakov ter ga nato vpricho vseh ustrelili v hrbet. Če je kdo hotel pobegniti, ali se vsaj malo nagnil iz vrste, je takoj dobil strel v glavo. Nemški krvniki so se vzpenjali na strehe in na podstrešja, kjer so metali ročne bombe, da bi se zagotovili, da se nihče ni tamkaj skrtil.

Takšne so bile ceste v tistih dneh: na eni strani so se gnetle desetine tisočev izmučenih, lačnih, žejnih ljudi, potisnjenih v past smrti, na drugi strani pa so bili mrtvaški vozovi, ki so pobirali trupla ubitih, grobarji so jih vleki kot mrhovince za noge ali roke ter jih metali na vozove, na kupe že zbranih trupel. Vozov niso vleki konji, temveč ljudi. Kri je tekla skozi spranje vozov in zaznamovala z rdečimi progami.

V šestih dneh od 6. do 11. septembra so nemški banditi odpeljali iz Varšave okrog sto tisoč ljudi. Na Umschlagplatzu je bilo vsak dan desetine tisočev žrtev. Ni bilo niti toliko prostora, da bi lahko stali na nogah. Vagoni so se šibili pod težo deportirancev. Kriki in ječanje je segalo do neba. Med temi šestimi dnevi so gestapovci postrelili v Varšavi okrog deset tisoč ljudi, mož, žena in otrok. Ostalih devetdeset tisoč pa so poslali v taborišče smrti.

Od 22. julija do 11. septembra je trajalo klanje. V trinpetdesetih dneh je hitlerjevska zver pokončala skupno tri sto tisoč ljudi. Od teh tri sto tisoč je bilo okrog sto petdeset tisoč otrok. Naši sinovi, naša prihodnost, nadaljevanje našega življenja. Pokosili so nas, izkorenili so nas brez usmiljenja.

gleda predvsem na roke in če pri tem trzne kaka roka, takoj opazi, da nekdo hoče ali mora kupiti karto.

Dama poleg mene ima izvrstne živce. Ne migne niti s trepalnico, niti z roko. Videti je prav takšna kot nekdo, ki je listek plačal. Njen primer me je začel zanimati. Imponirajo mi dame z močnimi živci. Jaz sam se vsakokrat zdrznem, če pride sprevodnik blizu dame in si mislim: sedaj bo položil roko na njeno ramo in dejal: »Žena, kje je tvoj denar?« Trepčem za grešnico brez listka, na drugi strani pa se poraja v meni želja, da bi potrešel njene živce.

In potrese. Pripognem se, dvignem star listek s tal in rečem: »Gospa, zdi se mi, da ste izgubili listek!« In kaj stori dama? Pravi: »Ne, hvala, to ni moj listek.« Kajti ona ima živce. Končno se je sprevodniku vendarle nekaj zazdelo. Stopi k nama, me strogo pogleda in reče: »Vaš voznik listek, prosim!« Do smrti sem se prestrašil. »Pri bogu,« sem zašepetal, »pozabil sem ga.«

»Poznamo te izgovore,« je dejal sprevodnik, »pokažite vašo osebno izkaznico!«

Potegnil sem izkaznico in pogledal damo. Smehlja se, prav narahlo se smehlja, saj pravim — žena z živci.

Pokvarjena koruza + črvi = prvovrstno žganje?

V javnosti naše dežele v zadnjem času čviga precej prahu zadeva, ki ji je treba iskati primera daleč naokoli, saj ni samo smrdljiva, marveč hkrati najozžje povezana tudi z množino črvov, miši in podgan. Kljub temu pa pri tej stvari ne gre za tovrsto živali, gre za živalstvo sploh samo toliko, v kolikor je bila koruza, okoli katere se je razvila prava vojna, namenjena za krmljenje živine in v kolikor so se črvi, miši in podgane brez posebnega dovoljenja spravili na bogato pojedino — seveda kot nepovabljeni gostje. Toda pustimo male živalice, katerim koruza kljub precejšnji pokvarjenosti očitno kar dobro tekne, pa tudi večje živali, ki po zaslugi ali krivdi skrivnostnih oseb v ozadju niso bile deležne koristi izdatnega krmila, in si nekoliko podrobneje oglejmo bistvo stvari.

Ljudje, ki imajo tako dobre nosove, da se ne bojijo povohati tudi v skrbno varovane uradne tajnosti, so pred več tedni na celovškem letališču v Trnju vasi zasledili sumljiv smrad. Takoj se jim je posvetilo, da je bilo v tamkajšnjih halah leta 1957 vskladiščenih 700 vagonov (kakih 10.000 ton) koruze, ki jo je Avstrija kupila iz ameriških presežkov in bi njen čisti izkumček baje moral služiti za pomoč madžarskim beguncem. Zasukali so, da je vsiljivi duh verjetno povezan prav s to koruzo; in se tudi motili!

V tisku se je začela prava tekma. Le OVP-jevska »Volkszeitung« je najprej sumljivo molčala nato pa krenila na pot tistega, ki je vpil: »Primitite tatu!« Skoraj vsak dan so postale znane nove podrobnosti o pokvarjeni koruzi, o miših in podganah ter o milijardah črvov, ki so bili čez noč brez posebnih zaslug povišani celo v »vrve potnike« na celovškem letališču. Ko je postala stvar le že preveč smrdljiva, si je skladišča, za katera sta bila, odnosno sta pristojna kmetijsko ministrstvo ter žitni izravnalni sklad, ogledal tudi deželni glavar, ki se je na lastne oči in z lastnim nosom prepričal o resničnosti vesti ter je od ministrstva za kmetištvo zahteval ustrezne ukrepe. Toda glej komisija, ki jo je baie poslalo imenovano ministrstvo, ob svojem prvem obisku na letališču ni ugotovila nobenih pomankljivosti ter je tozadevna poročila v tisku označila za neresnična in tendenciozna.

Koruza pa je kljub visokemu obisku še dalje smrdela in se kvarila in tudi mali požeruhi (miši, podgane in črvi) se niso pustili motiti, čeprav so se v skladiščih dogajale še druge stvari. Slišati je, da je bila cela armada delavcev zaposlena s prezračevanjem do 9 m visoko nakopičene koruze, več tisoč ton pa so je baje odpeljali in zakopali, ker je bila že popolnoma pokvarjena. Zato si je deželni glavar, ki je bil nad poročilom »ministrske komisije« verjetno najbolj presenečen — saj se je prej osebno prepričal o posledicah nepravilnega vskladiščenja — zavedo ponovno ogledal in tudi ministrstvo se je odločilo za nov obisk stare komisije, katere prihod je bil napovedan za sredo. (Nikakor pa ne bi želeli, da bi kdo to komisijo zamenjal z drugo, ki v teh dneh proučuje razmere na dvojezičnih šolah, čeprav je marsikaj neodgovornega in smrdljivega tudi pri vzrokih, ki so privedli do sedanjega položaja v koroškem šolstvu.) Nadaljnji razvoj zagonetke okoli koruze nam trenutno še ni znan, vendar ni izključeno, da bo to tudi v tem smrdljivem vrašljanju našli rešitev, ki bo vredna koalicije.

Da, tudi politično je že pobarvana »koruzna vojna« in prvotna časopisna tekma se je v bistvu izrodila v dvoboj med SPO in OVP ter se že skoraj vsiljuje vtis, da služi pokvarjena koruza za prvo orožje v volilni borbi. Pri tem je seveda jasno, da OVP svoje sedanje bitke ne more dobiti, kajti poskus posrednega ali neposrednega zagovarjanja ljudi in ustanov, ki so odgovorni za škandal okoli koruze, je že v naprej obsojen na neuspeh. V javnosti namreč upravičeno prevladuje silno ogorčenje zaradi takega upravljanja državnih denarjev, zlasti še, ker celovški primer baje niti ni osamljen; menda se podobna dvomljiva skladišča nahajajo še v

V Nemčiji: Kazen za ščuvanje na narodnostno mržnjo

V zadnjem času je prišlo v Zahodni Nemčiji do več protizidovskih izpadov, kar je v svetovni javnosti izzvalo ogorčene proteste. Vlada v Bonnu je zato sklenila poseben zakon, kateri predvideva občutne kazni (najmanj 3 mesece zapora) za vsakogar, ki ščuva na narodnostno, rasno ali versko mržnjo. Enake kazni veljajo tudi za tistega, ki kašno narodnostno, ras-

drugih krajih Avstrije, na Koroškem pa je v tej zvezi slišati sumljive vesti tudi o Beljaku in Feldkirchenu.

Naj bo konec koruznega škandala kakršen koli, opravičila za tako ravnanje vsekakor ne bo mogoče najti, kajti tisti, ki so koruzo kupili — za javna sredstva — bi morali poskrbeti tudi za pravočasno odprodajo (tukaj je tudi izgovarjanje na liberalizacijo trga le nestvarno in neutemeljeno izbegavanje). Če bi jo na primer po nižani ceni dali na razpolago gorskim kmetom, bi bili le ti take podpore gotovo veseli. Toda v krogih, ki si pri nas v Avstriji lastijo monopol v gospodarskih vprašanjih, za malega kmečkega človeka pač ni najti razumevanja; pri srcu so jim le lastni dobički, katerim se niti pri pokvarjeni koruzi nočejo odreči. Zato se niti ne bi čudili, če bi žganje, ki ga baie nameravajo žgati iz te koruze, prodajali kot posebno specialiteto — že iz ožira na to, da bodo izvrstno nahranjeni črvi kvaleto le še izboljšali...

Utrinki iz našega športnega življenja

Pretekli teden v sredo je imel g. Friz Kienzl, vodja nordijskih disciplin v Koroško-vzhodnotirolski smučarski zvezi, v Zahomcu predavanje o smučarskih skokih. Zelo zanimiva in hkrati poučna sta bila oba filma, ki sta bila predvajana v zvezi s predavanjem. Prvi film je bil učni film o skokih sploh, drugi film »Smučarski poleti v Oberstdorfu« pa nas je povedel v kraj, kjer je bil postavljen svetovni rekord v skokih — 139 m. Ta rekord je postavil danes že rajni Finec Tauno Luoto. Za predavanje je vladalo veliko zanimanje, predvsem številno se je zbrala mladina, ki zavestno goji zimski šport.

Dva mlada slovenska smučarska skakalca, Ferdi Frank in Tink Wiegeler, sta na povabilo splošne Avstrijske športne

ne ali versko skupino smeši ali obrekuje odnosno o njej širi obrekovalne trditve.

*

Podoben zakon tudi pri nas v Avstriji ne bi škodoval, saj so narodnostno ščuvanje ter različni žaljivi izpadi proti manjšinam in njihovim pripadnikom skoroda na dnevnem redu.

Južni Tiroinci za popolno avtonomijo

(Nadaljevanje s 1. strani)

več se nam vsiljuje mnenje, da storilcev namenoma nočejo izslediti.

V zvezi z Južno Tiro'sko bi še omenili, da je bila na Dunaju ustanovljena posebna mladinska knjižna družba, ki bo južnotirolski mladini pošljala knjižna darila in ji tako pomagala pri vzgoji v materinem jeziku ter s tem pri utrjevanju narodne zavesti. To bo še dodatna pomoč, ki jo Južna Tirolska sprejema iz Nemčije in Avstrije. Saj splošno velja, da vsak matični narod pomaga svoji narodni manjšini v tujini, le pri nas na Koroškem smatrajo za največji zločin, če bi koroški Slovenci prejemali podporo od matične države. Radovedni smo, kakšna bi bila reakcija šovinističnega tiska pri nas na Koroškem, če bi na primer mladina v Sloveniji ustanovila podobno družbo, ko pa je znano, da niti slovenske lenovske knjige, ki so bile podarjene za slovensko gimnazijo v Celovcu, še danes niso dovoljenje za to vzgojno ustanovo.

zveze in na priporočilo Koroško-vzhodnotirolske smučarske zveze preživela nekaj dni na treningu na Semmeringu. Povabljen sta bila na podlagi lanskoletnih uspehov. Trening je vodil znani in priljubljeni športnik Sepp Bradl. Na treningu sta oba mladince imela priliko, da sta se spoznala s številnimi avstrijskimi smučarji in z nacionalnim moštvom, ki Avstrijo zastopa na mednarodnih tekmovanjih.

Znanje, ki sta ga mladince pridobila na treningu, sta lahko koristno uporabila že 16. januarja na mladinskem troboju Koroška — Videmska pokrajina — Slovenija v Trbižu. Za Ferdi Frank ni mogel nastopati, ker si je poškodoval nogo. Tink Wiegeler pa je v konkurenci posameznikov zmagal in bil najboljši dneva. Skočil je 38 in 40 m ter dosegel 206,0 točk. Najdaljši skok dneva je bil 40 metrov. Drugi na tekmovanju je bil Beljačan Sternig Herbert, ki je skočil 37 in 38 metrov ter dosegel 203,0 točke, tretji pa Janca Zajc iz Slovenije, ki je skočil 37,5 in 38 m ter dosegel 202,5 točke. Vsekakor je to lep uspeh našega športnika in naj bo za vzpodbudo ostali mladini, ki naj se začne bolj zanimati za aktivno športno udejstvovanje.

Torek, 27. januar:

5.00 Za dobro jutro! — 8.05 Vsekomur nekaj narodne glasbe — 9.15 Arije in dvaspevi — 10.30 Francoske popevke — 10.45 Za dom in žene — 12.00 Po kočne domače viže — 12.15 Kmečka univerza — 14.00 Japonski napevi v modernih priredbah — 14.15 Zamivosti — 14.30 Voščila — 16.05 Za glasbene ljubitelje — 17.10 Zabavni potpourri — 18.00 Družinski pogovori — 20.00 Slovenske narodne pesmi — 20.30 „Svet brez angelov“, igra Frana Milčinskega.

Sreda, 28. januar:

5.00 Jutranji spored — 8.05 Odprimo glasbeni atlas — 9.00 Jezikovni pogovori — 9.45 Koriček za mlade ljubitelje glasbe — 10.10 Vsak eno — 11.20 Nistopa pevski zbor „Grafike“ — 12.15 Kmetijski nasveti — 16.00 Koncert po željah — 17.10 Sestanek ob petih — 17.30 Makedonske pesmi in plezi — 18.00 Kulturna kronika — 20.00 Menotti: „Konzul“, opera v 2 dejanjih.

Četrtek, 29. januar:

5.00 Jutranje melodije — 8.20 Zabavni zvoki — 9.45 Viški fantije nastopajo — 10.10 Iz opernega sveta — 11.00 Popevke na tekočem traku — 11.30 Oddaja za cichane — 12.00 Šopek narodnih — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.40 Ameriške in kanadske pesmi — 14.30 Voščila — 16.00 Zabavna glasba — 17.10 Odlomki iz oper — 18.15 Jugoslavanski pevci zabavne glasbe — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 30. januar:

5.00 Jutranja glasba — 8.40 Variete na valu 327,1 m, ponovitev — 10.10 Iz zakladnice domače simfončne glasbe — 11.00 Za dom in žene — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Veseli planšarji so prišli — 12.40 Zabavna ruleta — 13.45 Melodije od tu in tam — 15.40 Iz svetovne književnosti — 16.00 Petkovo glasbeno popoldne — 18.00 Radijski lektikon — 20.30 Mojstrska dela koncertne literature.

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program: — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00. II. program: — 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: — 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Gospodarska poročila in delovni trg — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjiski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 12.03 Petro mešano — 13.00 Opoldanski koncert.

Sobota, 24. januar:

I. program: 8.00 Popevke — 8.45 Širni psani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.00 Pozdrav nate — 15.00 Za samotne in bolne — 15.30 Z vseh dolin zveni — 16.20 Mladinska oddaja — 16.45 Iz parlamenta — 17.10 O bella musica — 21.00 Quiz za 100.000 šilingov.

II. program: 8.20 Lahka glasba — 9.15 Glasba za konec tedna — 14.45 Tehnični pregled — 15.00 Mladinski koncert — 19.35 Operni koncert — 21.00 Iz operet.

Nedelja, 25. januar:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.30 Spermijo in glasbo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 11.30 Veselo petje, veselo igranje — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba — 17.45 Zveneči globus — 19.00 Športna poročila.

II. program: 7.05 Godba na pihala — 10.05 Dunajske melodije — 11.00 Orkestri mednarodnega Mozartovega tedna 1959 — 15.00 V svetu operete — 16.00 Lahko začinjeno — močno začinjeno — 20.00 Za dobro voljo.

Ponedeljek, 26. januar:

I. program: 8.00 Operni koncert — 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Za našo vas (slov.) — 17.10 Popoldanski koncert — 17.55 Igra Blumauerjev kvartet (slov.) — 21.00 Igra Radio Dunaj.

II. program: 8.20 Glasba na tekočem traku — 16.00 Otroci, mi pojejo — 16.30 Lahka glasba — 17.15 Znanje za vse — 17.55

RADIO PROGRAM

Veseli srednji valovi — 20.00 V spomin na Josepha Haydna.

Torek, 27. januar:

I. program: 8.00 Koroški koledar — 8.45 Domači zdravnik — 14.00 Poročila, objave. Rdeče, rumeno, zeleno (slov.) — 16.00 Godba na pihala — 17.10 Fifty-fifty — 20.00 Orkestralni koncert.

II. program: 8.20 Glasbeni spored — 13.30 Pomembni jugoslovanski orkestri — 15.30 Za ljubitelje popevk — 14.00 Oddaja za žene — 16.30 Za zabavo — 17.55 Za vesel delopust — 20.00 Dobra volja prosto v hišo — 21.00 Štirje proti štirim.

Sreda, 28. januar:

I. program: 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo (slov.) — 14.45 Glasba za mladino — 16.00 Za dobro voljo — 17.15 Vesel delopust — 19.00 Od plošče do plošče — 20.15 Življenje polno glasbe: Dr. Werner Kleine.

II. program: 8.20 Glasba na tekočem traku — 15.30 Mali ansambli — 16.30 Glasbena kolekcija iz Dunaia — 17.15 Iz raziskovalnega dela visokih šol — 19.30 „Marljivi“, slušna igra.

Četrtek, 29. januar:

I. program: 8.00 Operetni koncert — 14.00 Poročila, objave. Iz koroške književne delavnice: V. Polanšek (slov.) — 17.10 Pisan venček melodij — 18.00 Oddaja za kmete — 18.30 Mladinska oddaja — 21.00 Zveneča alpska dežela.

II. program: 8.10 Zabavni spored — 14.15 Poznani orkestri — 15.30 Veselo pustno razpoloženje — 16.30 Popoldanska glasba — 17.55 Zabavni koncert — 19.30 Pesem pustinje — 20.00 Sanjave note.

Petek, 30. januar:

I. program: 8.45 Radijska beležnica — 14.00 Poročila, objave. Dežela gora, dežela pesmi: Predarlska (slov.) — 17.10 Popoldanski koncert — 17.55 Zgodbe in povesti s Koroške — 20.15 „Poročnik Gustl“, slušna igra.

II. program: 8.20 Glasba na tekočem traku — 15.30 Srečanje popoldne — 17.15 Znanje za vse — 17.55 Glasba razveseljuje — 20.00 Zakaj ne bi bili veseli — 21.15 Lepe melodije, lepi glasovi.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 24. januar:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Mladina poje — 8.30 Zabavna ruleta — 10.10 Herrijski bratje pojo — 11.00 Iz zakladnice jugoslovanskih skladateljev — 12.00 Pri mikrofONU Zadovoljni Kranjci — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Vesele citre — 12.40 Napevi izpod zelenega Pohorja — 13.30 Arije, ki jih radi poslušate — 14.30 Voščila — 15.40 S knjižnega trga — 18.00 Jezikovni pogovori — 20.00 Pokaži, kaj znaš.

Nedelja, 25. januar:

6.00 Veder nedeljski jutranji pozdrav — 7.35 Dunajski valčki — 8.00 Suzana in povodnjaki — radijska igra — 9.00 Zabavna matineja — 10.30 Ledene rože na oknih — 10.55 Lepe melodije — 12.00 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.15 Voščila — 15.25 Koncert lahke glasbe — 17.00 S popevkami po Evropi — 17.30 „Gejši kap'tana Fi'byja“, radijska igra — 20.00 Variete na valu 327,1 m — 21.00 „Služkinja, gospodarica“, opera v 2 dej.

Ponedeljek, 26. januar:

5.00 Jutranje melodije — 6.40 Naš jedilnik — 8.30 Znanci iz opere — 9.00 Pisani zvoki z Dravskega polja — 9.40 Iz filmov in glasbenih revij — 10.10 Orkestralna matineja — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Igra Lovski kvintet — 13.30 Poje Slovenski oktet — 16.00 V svetu opernih melodij — 18.15 Poje ženski oktet JNA iz Beograda — 20.00 Pisan spored zabavne glasbe — 20.45 Kulturna tribuna.